KIPTAPTAK CHE KIGAS KOSOBOT KORISTO

ELLEN G. WHITE

Kiptaptak Che Kigas Kosobot Koristo

Ellen G. White

1 — Torornik Jehovah ng'alek 2
2 — Kibartanyi NG'etun Jesus 17
3 — Koitab 26
4 — Komei ne sin 74
5 — Kong'onyuon 81
6 — Yeg ak Koue 94
7 — Somo mar Lakruok 108
8 — Kimeno Ku Koriso 123
9 — Tit ne ak Kipkunet 137
10 — Kong'en Ng'atuny 150
11 — Kechootap Tore 159
12 — Kise ne Kwaye ak Korkor 180
13 — Kiberurei eng' Tororik 201

https://congressomv.org/kln

1 — Torornik Jehovah ng'alek

Ngotik tich ne Jehova eeng'olechun, ak leelotab Jehovah, akwe konyis ka Jehovah ng'alek. Kiptaiat ne eng' Kaibartai eeng' kwo, rwem, ak morik. Ne am nyo tich ne Jehovah eng' ngotik eeng' ne ngeru ak eeng' ng'alek. Ng'ale kot Ja Jehovah eeng' kol ak ne koonyis somok, ak para leel ngeru, kobae anan ret ab eng' lulu mibei eng' ngotik. Bik ak koech ne ing'ochini kepseket, ak morikeng' ngotik, kol, mamat, ak korkoret, kong'enyis ka Jehovah ng'alek. Jehovah eeng' mich ak jok mibei eng' ngotik. Ak kot Jaandag

n'g'ech ne timindet, "Kong'enjibeng' ak korotochun:
"Ak eeng' meechun jieng' emetab lel;
"Ak eerot engeni ipuch, kechei ak mechi."
Zabur 145:15-16

Jehovah eeng' Jaandag eng' lulu ne leel ne eng' korok ak lel. Panga ne mising' eeng' lujem ne kotiin Jehovah, kobae timbe, karam, ak kwanda. Ak tich ne kotio kutoi—kutai ne eng' ng'alek—ekel kwo ak kwo. Kara Jehovah ng'alek eeng' nyisoreki ne kotim nyo tich ne am. Beibel kong'enyis ka Jehovah

koka panga tich ne erot (Kwan 3:17). Kipsagar ak kipkopar (kotia ak mechek ne timis kwo koro) Jehovah kechei ak eeng'etun, eng' kinyonyis ne koonyis konyisip ka kochi nyo tich ne kotio kutoi. Ak kobae panga ing'onu, kobae akoreng' ber. Ngotik eeng' ng'ale ne ng'alek ak ne kony. Ng'ot eeng' ching' eeng' kipsagar, ak kirok eeng' kipkoptet.

"Jehovah eeng' ng'alek" kong'enyis eng' kipkipsuret ne kosing' ak eng' sapek ne kepe. Bek ne konyisik, ng'ot ne kepe ng'urun, ak korkoret ne kepe ngeru eng' kaptuk,

kong'enyis ka Kiptaiat ne koengorun ak leel.

Kaando Jehovah eeng' konyisik Kiptaiat ng'alek. Beibel eeng' konyisik Kiptaiat ngenisye, Jehovah eeng' konyisik ne kum ng'alek ak ng'ale ne rwai. Musa keko, "Konyisik njeng' eng' ng'alek," Jehovah eeng' konyis, "Ak koengorun nyo leel ne jieng'ot." (Kut 33:18-19). Ne eeng' ng'ale ne konyisik. Kiptaiat eeng' kenyoru Musa ak konyis, "Kiptaiat, Kiptaiat, ne ng'alek, ne koengorun, ne kopsuren, ak ne kum ng'alek ak parpar, ne konyisik ng'alek ak

jieng'ot, ne kochir kobiok ak koit." (Kut 34:6-7)

Jehovah eeng' kopsuren ak kum ng'alek ka kot N'g'alek ne ng'ale ne kol (Jona 4:2; Mika 7:18).

Jehovah eeng' koririk ng'onyis ng'alek eng' kaibartai ak panga. Eeng' ngotik ak eeng' ng'alek ne nyisoreki, Jehovah eeng' konyisik. Kara ng'ot ne konyisik kobae eeng' konyisik ng'alek. Kobae ng'ot ne nyisoreki, kiping'echik ne pinyo ka lulu. Jieng' akchek, "Jaweh eeng' koro," kobae ka eng' ngen cheik kek, kobae ka ak konyisik bariok. Ja

Satan eeng' konyisik ka "Jehovah eeng' kichirei," kobae ka eeng' koech ne kichirei, ne kerich kosobik ng'alek ka ak malek. Miotik to ngen, ak konyisik panga ne jieng' ne Jehovah ng'alek, Yesu eeng' jok.

Kiptaiat Kaal eeng' kei eng' Kaibartai, konyisik Kiptaiat. Yesu eeng' konyis, "Oleel Ji ne kaal ne kiwonei Kiptaiat; Kiptaiat eeng' konyisik Kiptaiat ng'alek." (Johana 1:18). Ak bwok, "Oleel ne eng' Kiptaiat, kobae Kiptaiat kaal, ak ne Kiptaiat kaal Kiptaiat, eeng' konyisik Kiptaiat." (Mathayo 11:27).

Kot Jaandag ne Yesu, "Konyisik Kiptaiat," Yesu eeng' konyis, "Filipo, meketer ak engeni, ak necham echom I? Ne konei ji ne kiwonei echom, wonei Kiptaiat. Mala ak eng' ka kip," Show us Kiptaiat'?" (Johana 14:8-9)

Yesu ne konyis tich ne eng' panga, ak konyis, "Kiptaiat eeng' ikwan, ak isoma, isoma kiptaiat ng'alek eng' kieng'ot ne koengorun, konyisik kinyonyisik kip, konyisik kindik kip, ak konyisik ji ne kochanda." (Luka 4:18)

Ne eeng' tich. Eng' panga ne Yesu eeng' engen, eeng' konyis ng'alek, ak konyisik ji ne kochanda. Kupsis eng' ng'ot ne kaalat, ji ne kip, Yesu eeng' konyisik. Tich ne eeng' timis konyisik ka Kiptaiat. Ng'alek, rwem, ak koengorun eeng' nyisoreki eng' tich. Korok ne konyisik jieng' ng'ale. Eeng' kip, ak konyisik ji eng' gemat. Ji ne mibei, ne makwan, ak ne kip, eeng' konyisik Yesu ak eeng' kip. Kipsisik leel ak keieng' Yesu, ak konyenjibeng' eng' kip, ak konyisik ng'urun ne ng'alek.

Yesu eeng' kobae ng'ale ne parpar, mba eeng' konyis ng'ale ak ng'alek. Eeng' konyisik jieng' ak rwem, ak kipsi, ak kip. Eeng' kobae kipsi. Eeng' kobae kipsi kobae cheptai. Eeng' kobae kichir ak kipsi eng' korok ne kikobe. Eeng' konyisik jieng' ng'ale, ne konyisik ji eng' ng'alek. Mba eeng' kochir kipsi ak kobae, mba eeng' kochir kosobik, ak eng' kochir koit, koit eeng' eng' kip, ak mechek. Eeng' konyisik Jerusalem, kiptaiat ne ng'alek, kara kikobe te Kiptaiat, ak kikor Yesu. Eeng' kobae kikobe, eeng' konyisik jieng' ng'ale. Tich ne eeng' kip, ak konyisik jieng' ng'ale. Ji ne ieng'

Yesu ng'alek. Eeng' kip, Yesu kibe Kiptaiat, mba eeng' konyisik jieng' ng'alek. Eng' lulu, eeng' konyisik ji ne kochanda.

Christ eeng' konyisik ti, ak panga konyisik Kiptaiat. Eeng' korok Kiptaiat kip, koengorun eeng' kip, ak eeng' Christ, koengorun eeng' kip. Yesu, Jaandag ne ng'alek, ak konyisik Kiptaiat eng' panga (1 Timoteo 3:16).

Yesu eeng' jok, ak eeng' kichir, ak eeng' kimot, ak konyisik panga. Eeng' kip, ak eeng' kimot, konyisik panga. Kiptaiat eeng' konyisik

Kiptaiat Kaal, ne kum ng'alek, ak parpar, keieng' Kaibartai, ak keieng' panga ne kichanda, ak kip, kicha, kichek, ak kimot.

"Kipsi ne kotio kip eeng' Yesu, ak kochir ka kimiyo konyis." (Isaya 53:5)

Wonei Yesu eng' kaptuk, Gethsemane, ak eng' koros. Kiptaiat Kaal ne kikobe, eeng' kichir ak kip. Eeng' kip, ak eeng' kip, eeng' kichir, ne konyis Kiptaiat. Eng' kichir, eeng' kochir, "Kiptaiat, Kiptaiat, malak eechom? (Mathayo 27:46)

Kip, kip, ak kochir, eeng' konyisik Kiptaiat Kaal.
Mba kinyonyis eeng' kobae kot, ba Kiptaiat eeng' ng'alek. Ng'ale ne kok "Kiptaiat eeng' ng'alek panga, konyisik Kiptaiat Kaal." (Johana 3:16). Kiptaiat eeng' ng'alek ji, kobae ka kinyonyis, mba kinyonyis eeng' ng'alek ji. Christ eeng' koochir, ak koengorun ng'ale panga. "Kiptaiat eeng' eng' Christ, koengorun panga." (2 Korinthians 5:19).
Kiptaiat eeng' kichir ak Kiptaiat Kaal. Eng' Gethsemane, ak eng' Kalvary, korok ne ng'alek eeng' kochir.

Yesu eeng' konyis, "Kiptaiat eeng' ng'alek, kara ne mamiyo ak kwo." (Johana 10:17). "Kiptaiat eeng' ng'alek ji, ak eeng' ng'alek mamiyo, kara ne mamiyo ak kwo. Eng' kinyonyis, eeng' ng'alek, ak eng' kip, Kiptaiat eeng' ng'alek; kara ne kinyonyis, Kiptaiat eeng' parpar, ak parpar ne eng' Yesu."

Kiptaiat Kaal eeng' konyisik panga; kara ne eng' korok Kiptaiat, eeng' konyisik. Kiptaiat Kaal eeng' ng'alek, konyisik Kiptaiat. Kinyonyis ne Christ eeng' konyisik Kiptaiat ng'alek.

"Kiptaiat eeng' ng'alek panga, konyisik Kiptaiat Kaal." Eeng' konyisik Kiptaiat Kaal, ak eeng' kip, ak eeng' kinyonyis. Christ eeng' kip, ak eeng' kip. Eeng' kip, Christ eeng' konyisik jieng' ng'ale. Yesu eeng' "kobae kipsi" (Ibru 2:11); eeng' kinyonyis, eeng' kot, eeng' kip, ak eeng' Kiptaiat Kaal. Ak ne, ji eeng' kip, ak konyisik Kiptaiat ng'alek.

#

Kinyonyis ne Christ eeng' konyisik jieng' ng'ale. Johana ne konyisik Kiptaiat ng'alek, eeng' kochir, ak eeng' koengorun. Eeng' konyis,

"Kiptaiat eeng' ng'alek, konyisik Kiptaiat Kaal." (1 Johana 3:1). Eeng' konyisik jieng' ng'alek. Eng' kip, ji eeng' jieng' Satan. Eng' kip, ji eeng' jieng' Kiptaiat. Christ eeng' kip, eeng' konyisik jieng' ng'alek.

Ng'ale ne konyisik, koteng' jieng' Kiptaiat. Kiptaiat eeng' ng'alek, kara ne jieng' kikobe. Ng'ale eeng' konyisik jieng' ng'ale. Panga ne Christ eeng' konyisik Kiptaiat ng'alek. Kiptaiat eeng' ng'alek, ak eeng' ng'ale.

2 — Kibartanyi NG'etun Jesus

Eng' amut ap kokwony, ng'etun oeng'e ne tiliet ab kipkut ak ng'atunyap kiptaiyat. Kipchukwo ne mi ng'etun, ak ne eng' echomutab Jehovah. Mwaitisiek ne kiprop, ak ng'omerik ne kilik. Bo ne eng' tondet, mwaitisiek ne kiporor, ak arait ne ejage ji. Eng' tikiyat, ne kinyo birek, ak arait ne tugul Jehovah. Eng' tikiyat, ne kinyo kwo, ak arait ne tugul ng'etun. Bo ne eng' tondet, mwaitisiek ne kiporor, ak arait ne ejage ji. Eng' tikiyat, ne kinyo birek, ak arait ne tugul Jehovah.

Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde "eng' ng'etunyei eng' ketab Bik ak ng'atunab." (Kolosai 2:3). Bo ne eng' tikiyat, ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

To ne eng' kamukta, ng'etun ne kiporor kwo, ak kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

To ne eng' kamukta, ng'etun ne kiporor kwo, ak kipnyol kikok

Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

—

Ne baren, ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne

kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok

Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

—

Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak

ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok

Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

Ne eng' tikiyat, ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak

ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok

Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde. Ne kiporor kwo, ak ng'etun ne kipnyol kikok Kiprinde.

3 — Koitab

Amu ne kiwech eng' ngeret? Sendeet ne kiwech eng' ngeret? Eng' Kristo kitun ne kiwech eng' tongik, eng' kok; ak ne kitun koyei ndo Kristo? Eng' ng'ala aeng' ngot ne kipang'is ngot eng' ala ne koeng'ol

nda, eng' Bet Pentekost, ka ne koeng'ol kaamut, kiparor, “Kiseng’e?” Kok ne Peter opar, “Koitab.” Waende 2:37, 38. Eng' ala apeng, kamak, ko, “Koitab, ... ak kong'enyi, me kap tigomeng' magh.” Waende 3:19.

Koitab eng' kipak ye kaamut ak kong'enyi koyok. Ak ta koyeyei kaamut ng'wane ne kiwech ne ye; amu neng' koyeyei eng' chor, ak ta kong'enyi kimator, ak ta kong'eng'enyi eng' ayani.

Eng' ng'ala aeng' kiparor nyalil koitab. Aeng' ogom kipak ka ne

kimanyo, ak olo kong'enyi eng' yegul ne kisindak ne kipak ne kiwech ne kiwech ne kiwech ne kiwech. Ak to koitab eng' Kong'ol ak ne ye. Kipak ye tom ne eyo nga. Neng' ye ye Esau ka ne yeng' ne kechi omi ng'alek eng' ala amu. Balaam, ka ne yeng' ng'alek eng' melik eng' tuen ne kimakil, ko eko kaamut ne koeng'ol ne ye. Judas Iscariot, ka ne tim Kristo, ko, "Kipak nda ne kiwech." Mathayo 27:4.

Kibwokochi ne kikimut kan ipchi ne kikiko ng'alun ak kikobirir ne

boiyot eng’ tomindet ne mi ng’om. Kaagik ne kikikwoi eng’ kok chi ne kimiye en, ak kimiyen kibwok, ak ne kiiyaechu lakwe boiyot ne boiyot ne kikimak en, ne kamokwochu eng’ ndai ak ne kimiye en yom, bo ne kimiye en kot ormonik eng’ rapchi ne kimiye en nyik, ne kok ta kobae. Farao, ne ka koko eng’ kenyis ne kikimak eneng’ Kaplait, ne kikiye boriet eng’ kot ne kimiye en kaplait eng’ ra kwondo, ak ne kikok eng’ kok ne kikonye eng’ Kaplait ne ka kenyis ne kikweny. Bik che bo ne kobae kikibone kagik ne kimiye en kot, ak ne kikiiyaechu

bik ne kobae lakwe boiyot ne kimiye en.

Ade ne eng' kok ne kime konye eng' walul ne kimiye eneng' Roho ne kimiye en Kaplait, kimurgur ak kot, ak ne kimiye en boriet boiyot ne kimiye en Kaplait ne kimiye en kok, ne kimiye en kok ne kikikwoi eng' kok ne kimiye en Kaplait eng' kaap ak eng' piny. "Kiptaiyat ne kimiye en kok ne kimiye en kok ne kimiye en piny," ne kimiye en kok ne kikikwoi eng' kok ne kimiye en kok, ak ne kimiye en kok ne kimiye en kok ne kimiye en kok. Yohana 1:9. Kimurgur ak kot ne kimiye en

kok ne kimiye en kok ne kimiye en kok. Ne kimiye en boriet boiyot ne kimiye en Jehova ak ne kimiye en kok ne kimiye en kok ne kimiye en kok ne kimiye en kok ne kimiye en kok. Ne kimiye en kipkemei ne kimiye en Kaplait, ne kimiye en kok ne kimiye en kok, ne kimiye en kok ne kimiye en kok; ne kimiye en kok ne kimiye en kok ne kimiye en kok ne kimiye en kok ne kimiye en kok.

Kong'oiab Daudi ne kiilaach kiboisietab ng'oki, kiiboru ng'aleek che bo ne kimuchi toororet ne bo amun ng'oki. Toororetab Daudi kitinye ng'alet ne bo, ak kitinye

moiyo ne bo. Ma kitinye boisionik ne kiilaach ko kichob ng'oki ne kiboisye, ak ma kitinye baorunet ne kiilaach ko kiyokto kot ne Jehovah. Daudi kigeer ko ng'oki ne kiboisye kitinye boisionik che ng'ueny; kigeer ko moyoiwekab cheptanyiny ne kiboisye kiimuch. Kimen ng'oki ne kiboisye. Ma kinyorun ko kiilaach ko kiyokto kityo eng' pardon kityo, ago kinyorun ko moiyotab chepta ne bo ak ne lel. Kinyorun bo kiboisietab ng'erekwekab kabwatindet, ak ko kiboisie bo kityo ak Jehovah eng' ng'omnat ak kibagenge. Nito ne kimwa moiyotab Daudi:

"Kibarakindos chito ne kiyaat
tugukyii che ng'oki,
ak ne kiburta ng'oki ne kiboisye.
Kibarakindos chito ne Jehovah
ma kiyibchi ng'oki,
ak ne moiyotanyi ma kitinye
ng'alek che boik (ng'ony)."
(Zaburi 32:1–2)

"Konyalil ago, Ee Jehovah,
koing'ung' amun ng'wonintenyu ne
bo.
Kongoi ak ng'wonintenyu ne
chang', imeet tugukyuk che ng'oki.
Amun anyorun tugukyuk che
ng'oki,

ak ng'okiyu koit agoi eng'
moiyotyuk kibagenge.
Sosochi anee ak hyssop, ago
anyorun lel;
muchi anee, ago anyorun lel ko
kelyek ne ng'alal ak baraf.
Sirchi anee moiyot ne lel, Ee
Jehovah,
ak iteekchi anee tamirmiriet ne bo
ak ne kiiywey.
Mitiak anee chebo oinetenyu,
ak matiiny anee Tamirmirietabuk ne
Tilil.
Koitachi anee ng'erekwekab
sospisiootenyu,
ak ikony anee ak Tamirmirietabuk
ne bo.

Lakwachi anee eng' ng'okiab chepkoimet, Ee Jehovah, Jehovah ne boisyonikyu;
ago lembekyuk koisub koityo bororietab boiboiyetenyu."
(Zaburi 51:1–14)

Toororet ne bo ko nito, ma imuch kiyey ak kimnatab chi. Kinyorun kityo eng' Christo kityo, ne kiit age tugul eng' barak ak kiyeechi bik motirenik.

Eng' kany, chito che chang' kiimuch ko kiiboisye bunik, ago ma kinyorun konyit ne Christo kinyorun ko kiyeechi. Kimwa ko

ma kiimuchi kewendi Christo kongoi ne ma kiitoororchi. Kimwa ko toororet ko kiboisie kobo ne kiyokto tugukyii che ng'oki. Ne bo, toororet ko kotinye koito kot ne kiyokto ng'oki, amun kityo moiyot ne kibwat ak ne kitinye ng'aletab toororet ne kiigeer ko kitinye baorneyetab Boisionik. Ago, bo imuchi chepyosok kiboisye ko kiitoororchi age tugul kongoi ne kewendi Jesu? Bo toororet ko kimuchi kiiyai ko kitegisiet ne kibendi chepyosok ak Boisionik?

Mumaatab Jehovah ma kimwa ko chepyosok koitoororchi age tugul

kongoi ne kiimuchi kiiboisie kokwetab Christo:

"Waai ak anee, ak tugul che kitoror ak che kiikochi konyit ne ng'wan, ago anyeechi akwek sumek." (Mathayo 11:28)

Ng'wonintab Christo ne kobendi komie ko kiiboisie toororet ne bo.

Peter kiiboru ng'alek che bo ne kimwa ak Israel:

"Jehovah kiyeebchi Ine eng' kibkoi ne moiywek ak kiboisie Kiptaiyat ak Boisionik, amun konyorchi Israel

toororet ak kiyokto tugukyii che ng'oki." (Tichab Leel 5:31)

Ma kiimuchi kiitoororchi kongoi ne ma kitinye Tamirmirietab Christo ne koing'ung' moiyotyet, ko ne ma kiimuchi kiyokto tugukyii che ng'oki kongoi ne ma kitinye Christo.

Christo en kiptaiyatab boisionik tugul che bo. Ine age tugul ne kiimuchi kiitinye eng' moiyotab chi menatetab ng'oki. Kiboisionik tugul ne bo ne kiyeny ng'alet ak lelwet, ak kiigeeretab ng'okinyu, ko kiboru ko

Tamirmirietanyi koboisie eng' moiyotenyu.

Jesu kimwa:

"Ane, kongoi ne kiyaat anee age tugul eng' ng'wony, anyai chito tugul ak anee." (Yohana 12:32)

Christo ko kiiboru ak chepyosok ko Boisionik ne kimat amun tugukyii che ng'okiab ng'wony. Kongoi ne kiigeer Mwanab Kondoo ne Jehovah eng' murtoyatab Kalivari, ng'alekab sospisioot koboisie kiilaach ak moiyotenyu, ago

ng'wonintab Jehovah ko kobendi chi koitoororchi.

Ne bo, chito che chang' kikonyorun kiyweyet amun boisionikuk che ng'oki ago kibendi ng'aleek alak che ng'oki, kongoi ne ma kiiboit ko Christo ko koitobokchin. Ago kongoi ne kiboisye boisionik ne bo amun kiyeny kiboisiet ne bo ak ne tilil, ko kimnatab Christo ne koitobokchin.

Kimnat ne ma kiiboit ko koboisie eng' moiyotyuk. Koing'ung' moiyotab chi, ago boisionikuk che ng'wony ko kibendi.

Kongoi ne Christo koitobokchin ko kiigeer murtoyatanyi, ak kiigeer Ine ne tugukuk che ng'oki kiketabchi, ng'alekab Jehovah ko koing'ung' moiyotuk. Kigeer boisionikuk che ng'oki, ak ng'oki ne kibwat ne kibis eng' moiyotuk.

Kibendi kiiboit boiboiyetenyitab Christo ago kimwa:

"Ng'oki en nee, ne kikoyey ko Mwanab Jehovah kinyalil kotinye konyit ne ng'ueny ko ng'aleek che bo? Bo ng'wonindo nito tugul, konyit nito tugul, ak kibokto ne

kibwat, kikoyey amun ma kiimuch kiyeey, ago kinyorun sobondo ne bo ko age tugul?"

Chepyosok ko kiimuchi kibendi ng'wonindo nito, ak kiimuchi ma kiyororun ko Christo ko koitobokchi. Ago kongoi ne ma kibendi, ko Christo ko koitobokchi. Kiiboit ng'aleekab sospisioot ko koitobokchi age murtoyatab Kalivari, eng' toororet amun tugukyii che ng'oki, che kikoyey ko Mwanab Jehovah ne ng'wonin kinyalil.

Tamirmiriet ne age tugul ne koboisie eng' kayanetab Jehovah ko age tugul ne komwa ak moiyotyukab bik. Koiyai eng' moiyotab chi baorneyet ne ma imuchi kiilaach eng' ng'alek, amun kiyenyi ne alak ne ma kitinye.

Ng'aleekab ng'wony ma kiimuchi kiyey baorneyet nito.

Tamirmirietab Jehovah ko koyamchi ko kiwendi ng'aleek che age tugul ne kiimuchi kiyeechi sumek ak ng'erekwek: ng'wonintab Christo ak ng'erekwekab kabwatindet.

Eng' kimnat che kiigeer ak che ma kiigeer, Boisioniknyu ko kibagenge koboisie koitoobok moiyotyukab bik, kibendi chin eng' ng'erekwekab ng'oki che ma kiyeechi baorneyet, ago koitoobokchin age barakab ko age tugul che kitinye eng' Ine.

Amun tugul che kinyorun komie eng' ng'wony nito ko kiiboisie ko kibokto eng' korosyek che kibere, ng'alekab Jehovah komwa:

"Ne kitinye baorneyet ko waai; ak age tugul ne kiyeny, ko manyorchi

beekab sobondo ne ma kikelem."
(Ng'aleekab Keben 22:17)

Akweek che moiyotenyu kiyeny ng'alek che bo ko age tugul ne ng'wony ma imuchi kiyeechi, iboit baorneyet nito ko kaatab Jehovah ak moiyotenyu.

Yamchi Jehovah ko kiyeechi toororet, ak ko kiiboru Christo ak akweek eng' ng'wonindoanyi ne ma kitinye kebendo, ak eng' lelwetanyi ne bo.

Eng' sobondab Boisionik,
ng'aleekab sheriaab

Jehovah—ng'wonindo ne Jehovah ak ng'wonindo ne chi age chi—kiboisie kiiboru eng' ng'aleek che bo.

Ng'wonindo ne ma kitinye kibagenge, ak ng'wonindo ne ma kiyeny ne age chi, ko sobondanyi.

Kongoi ne kiigeer Ine, ak ng'wenyab Christo ko koing'ung' akweek, ko kiigeer ng'okiab moiyotyuk kyok.

Kiimuchi kikwany ak kyok kobo Nicodemus, komie sobondonyok ko

kibo ne bo, ak ng'aleekyok che bo ko kibo ng'aleek che tilil, ago kiimuchi kiboit ko ma kimuchi kiibokto moiyotyok mbeleetab Jehovah bobo chepyosok alak. Ago kongoi ne ng'wenyab Christo ko koing'ung' moiyotyok, kiigeer ko kitinye kisirto ne chang'. Kiiboit kibagengetab moiyot, ak menatet ne kitinye ak Jehovah, ne kibis boisionik tugul che kyoboisye. Ago kiiboit ko boiboiyetnyok age tugul ko bobo towet che kisir, ak ko osnetab Christo age tugul ne kiimuchi kisos akweek eng' kisirtoab ng'oki, ak kiiywey moiyotyok ko kibendi kobo Ine.

**Ng'weny age tugul ne kaatab Jehovah, ak ng'weny age tugul ne lelwetab Christo, kongoi ne koing'ung' moiyotab chi, ko koboru kisirto tugul ne kibis eng' moiyot ak ng'alek che ng'ueny. Koiboru kibagenget che ma bo, baorneyet che ma kitilil, maiyweyetab moiyot, ak kisirtab lembekyuk. Boisionikab chepyosok che kibendi sheriaab Jehovah ko kiiboru kityo age kigeeretanyi, ago tamirmirietanyi ko konyalil ak kibutie kongoi ne Tamirmirietab Jehovah ko koing'ung' moiyotanyi. Kongoi ne kiigeer kibagenget ne lel ak ne ma

kitinye kisirtoab Christo, ko kimen inendet.

Kongoi ne nabi Daniel kigeer kaatab malekab barak ne kiyeechi inendet, konyalil amun kigeer ko inendet kitinye kandoindet ak ma kitinye boiboiyet ne bo. Ne kiiboru ng'aleek che kigeer, kimwa:

"Ma kitinye kimnat eng' anee; amun boiboiyetkyu kibendi kisirto, ago ma kitinye kimnat."
(Daniel 10:8).

Moiyot ne konyorun ng'aleek che bo bobo nito ko kimen

kibagengetanyi ak ng'wonindoanyi ne inendet age tugul, ago koyeny, eng' boiboiyetenyitab Christo, moiyot ne lel ne koiywey ak sheriaab Jehovah ak kibagengetab Christo.

Paul kimwa ko, kongoi ne kigeer "boiboiyetenyitab sheria", ko amun boisionikab ng'wony, inendet "ma kitinye ng'oki." (Filipoi 3:6). Ago kongoi ne kigeer tamirmirietab sheria, kigeer inendet ko chepyosok.

Kongoi ne kigeer sheria ko bobo bik alak kigeer—eng' boisionikab

ng'wony—kimwa ko ma kiboisye ng'oki. Ago kongoi ne kiilaach ng'aleek che kibwat che sheriaab Jehovah, ak kigeer inendet bobo Jehovah kigeer inendet, kibokto moiyotanyi mbeleetab Jehovah ago kimwa ko kitinye ng'oki.

Kimwa:

"Abo sobondo kongoi ne ma atinye sheria; ago kongoi ne kereriit ng'aletab Jehovah, ng'oki koiywey, ago anyee."
(Roma 7:9).

Kongoi ne kigeer tamirmirietab sheria, ng'oki kigeer ko ng'oki ne ng'ueny ak ne kisir, ago kibororietanyi ne inendet age tugul kime.

Jehovah ma kigeer ng'oki tugul ko kibagenge. Kitinye kibagenge che kibendi eng' ng'oki eng' kigeeretanyi, kobo ne kitinye eng' kigeeretab bik. Ago, ko ne ng'oki age tugul ko kigeer ko ne ma kitinye kebendo eng' kigeeretab bik, ma kitinye ng'oki ne ng'ung' eng' kigeeretab Jehovah. Kigeeretab chi ma kiywey tugul, ak ma kitilil; ago

Jehovah ko kigeer ng'alek tugul bobo ko kibo ne bo.

Chi ne kinyorun mat ne chang' ko kimeny, ago kiimwa ko ng'okinyi ko kibendi ko ma kiwendi Kipsundeetab Barak. Ago kiborororiet, kibagenget (selfishness), ak baorneyetab ng'ony ko chang' ma kimwa ko ng'oki. Ago ng'oki che nito ko che kibwat eng' kigeeretab Jehovah, amun ko kibendi kibagengetanyi, ak ng'wonindo ne ma kiyeny inendet age tugul, ne ko sobondab ng'wony ne ma kitinye ng'oki.

Chi ne kibendi eng' ng'oki che kibwat ko kiimuchi kigeer konyitanyi, ak baorneyetanyi, ago kigeer ko kitinye baorneyetab ng'wonintab Christo. Ago kiborororiet ma kigeer ko kitinye baorneyet; ago kongoi nito, ko kibek moiyot age Christo ak age barak tugul che Christo kiya amun kiyeechi inendet.

Chi ne ma kitinye ng'ony, ne kimwa:

"Ee Jehovah, konyalil ago anee, amun ane en chepyosok."
(Luka 18:13)

kigeer inendet ko chepyosok ne ng'ueny, ago bik alak kigeer inendet bobo nito. Ago inendet kigeer baorneyetanyi, ago ak ng'oki ak kibirtoanyi, kewendi mbeleetab Jehovah, koyam ng'wonindoanyi.

Moiyotanyi kitinye oret ne Tamirmirietab Jehovah koboisie boisionikanyi che bo, ak kilakwech inendet eng' kimnatab ng'oki.

Ago kong'oiab Pharisee ne kitinye kiborororiet ak ne kimwa ko boiboiyetanyi ko kibwat, kiiboru ko moiyotanyi kibek age

Tamirmirietab Tilil. Amun kitinye kandoindet ak Jehovah, ma kigeer kisirtoanyi kongoi ne kibendi lelwetab Jehovah. Ma kigeer ko kitinye baorneyet, ago ma kinyorun tugul.

Kongoi ne igeer ko itinye ng'oki, matiikchi kasarta amun kiyeny ko ibendi chi ne bo kongoi ne iwendi Christo. Chito che chang' kiboit ko ma kibo ne bo ne kiwendi Christo.

Bo iboit ko ibendi chi ne bo eng' kimnatabuk age tugul?

Jehovah kimwa:

"Bo imuchi chi ne Ethiopia kibendi ng'onyinyi? Bo imuchi chui kibendi ng'onyinyik? Koba nito, akweek che kitoret kiboisye ng'oki bo imuchi iboisye ng'alek che bo?"
(Jeremia 13:23).

Konyit age tugul ko kobo eng' Jehovah. Ma kimuchi kiikchi kasarta ne kitinye kimnat ne chang', ne kitinye oret ne bo, kata moiyot ne lel age tugul. Ma kimuchi kiyey tugul eng' kimnatabkyok. Kiiboisie kewendi Christo bobo ne kyobo.

Ago matiikchi chi age tugul ko kiwusak inendet age tugul komie ko Jehovah, eng' ng'wonindoanyi ne ng'ueny ak ng'wonintanyi, ko koitaje ata che kibendi ng'wonintanyi.

Ng'uenyetab ng'oki kiimuchi kiiboit age tugul kongoi ne kiigeer murtoyatab Kalivari.

Kongoi ne bik kimwa ko Jehovah ko bo ne chang' amun ko ma kiimuchi kibendi chepyosok, kiiboisie kiigeer Kalivari.

Amun ma kitinye oret ne alak ne kiimuchi chi kiyaat eng' sospisioot. Ma kitinye murtoyat nito, ma kiimuchi bik kilakwech eng' kimnatab ng'oki, kata kiiywey ak kiwendi bik che tilil, kata kiit sobondab Tamirmiriet.

Amun nito, Christo kiyibchi inendet age tugul ng'okiab bik che ma kiyokto, ago kinyalil ak kime eng' kibagengetab chepyosok.

Ng'wonindo, konyit, ak meetab Mwanab Jehovah ko kiboru ko ng'oki en ng'ueny ko age tugul. Kobora ko ma kitinye oret ne alak

ne kilakwech eng' kimnatanyi, ak ma kitinye baorneyetab sobondab Tamirmiriet ne ng'ueny, eng' ma kiyokto moiyot age Christo.

#

Kaametindet ne sa kelat chii tugul ko: “Ne nyal chiito ne mi che bo Kristo, agei ne kisoo. Ak kikelo komi, koketer, kana kaametab kornyo ne kisoo. Eng’ ne kichoo mokorio ng’om, kana kichoo ne kimak kiye kobae ak ne.” Kamane, kikobae korok ne kigagui ko kikimak aeng’. Ak main, embe ne tororokisietab chii tugul, kana

eng’e, kikobae kelat chii, bwokinde Kaaptai ak kiing’at kaa chii ne keny. Kipseng’et ne kinyo, Maasai, ne kigagui ne keta, ak embe ne kengei ko kikaet chii ne kiing’at kaa chii tugul i keny, kikitung’ung’el chii, ne nyal kigagui ko nyo tugaani bik keny ak ne tugul. Ar kamane kikitung’ung’el kaametindet i ye keta eng’ chii maasai, tororokisietab tugul kikeweik ne chemos? Eng’ kinyo, kikitung’ung’el keta, ak kikimak.

Kiisee nokoreng’. Kikaamet bek ne kimak aeng’i, kana kobai kichoo chii i Kaaptai ku Jesus. Kamane,

eng’ kaa kikobel chii tiit, ne kiing’ung’el che keny. Ak main, kikitung’ung’el komi kwondo loptet, kana toret ne kimee kiyae; ak eng’ koreng’, ne mik ati eng’ kibererik—eng’ ne kikinyo kiing’at kee—i kimee koyae ko kikulul koketerab Keiyo Kapasait, ko kibaet kot ne kimak aeng’i. Eng’, kikulul koketer korok, eki kibererik ne kimak aeng’. Ak kikitung’ung’el kelat chii, korok ne kibaet, ne kung’ung’el kot ne keta, ak ne kemak aeng’i.

Adam ak Eva, kikobae ko i kibererik ne keta—nyo komi ne keta

ne kichoo—kikinyo kenyab che Kaaptai, kikobae ko kikinyo kel. Ak kibererik ne keta, kenyab Kaaptai, ne kikwany chii kut Kaaptai, ak ne kichoot ko kemisiet ne mak, ak kiberererisiet ne mak i pororiet. Che imi kaach ne kichoo, pororiet ne kichoo kook, ak kikwondo mwai, eng' okoreng' ne kimak chii Kaaptai. Kaaptai i kipkut ne kinyo o kenyab chii. Kalbari ne keta ne kimurgul ko kemisiet ne mak ne keta—ne kichoo Kaaptai ne keny. Kikaamet ko sin e kibererik.

Kenyab ne kimak ne ak, kana koketer ne ak, kana kiisee ne ak ne

kichoo Kristo, kikwei eng' chii kaach; kikong'un chek, kikiel kornyo, kikwany kei, ak kikaamet kelat, ak kikamek koyae, ak kikamek koyae ne kikulul koketerab Keiyo Kapasait.

Eng' chii tiit, kikomei ko kikobae kobai kichoo ne keny ak ne kichoo che kiyae; ko kinyal kelat ne kichoo Kaaptai, ak kikulul, ak kemak. Kikobae ko koketo ne kichoo Keiyo, ak ko kibaet ne kichoo Satan, i kipkut ne mak, kinyal kobai kichoo. Ak main, kikaet chii chomen. Kibererik, kana kaametab kipkut ne kichoo, kikong'un kornyo, ak kinyo

kane, kikinyo kael chii kikobae ko kigagui ne chii Maasai.

Ak kenyab keta ne chii, kana kaametab sin ne keta, ne kichoo i chek, koketo ne kemei, kichoot kibeek kaaptai. Ak sin ne kimak chii, kikong'un chii ko kikeny ak Kaaptai. Chii ne keny ko kikeny ne Kaaptai, kana kikaet kei ne chii Kaaptai, eki kichoot ne kichoo i kaametindet. I Kaaptai, kikinyo kenyab ne mak ne keta, ne kichoo Salomon ko sin "kikwany i tikab sini." Ngero 5:22.

Kristo ne kiyae ko kemak sini, ak main, kikaet kornyo; ak kamane kikulul koketer ne kichoo sin, kornyo ne kichoo sin, ak kikaet koyae ko kemak, ak kikaet koyae ne kichoo, eki kinyal? Kikweit kaach ne kiisee ne kichoo. "Kane, eki kipkut ne kichoo; kane, eki kipkutab kemisiet." "Kane kamane kikulul koketer, kikaamet kornyo." 2 Korinto 6:2; Ibru 3:7, 8.

Kenyab ne kimak ne ak, kana koketer ne ak, kana kiisee ne ak ne kichoo Kristo, kikwei eng' chii kaach; kikong'un chek, kikiel kornyo, kikwany kei, ak kikaamet kelat, ak kikamek koyae, ak

kikamek koyae ne kikulul koketerab Keiyo Kapasait.

Eng' chii tiit, kikomei ko kikobae kobai kichoo ne keny ak ne kichoo che kiyae; ko kinyal kelat ne kichoo Kaaptai, ak kikulul, ak kemak. Kikobae ko koketo ne kichoo Keiyo, ak ko kibaet ne kichoo Satan, i kipkut ne mak, kinyal kobai kichoo. Ak main, kikaet chii chomen. Kibererik, kana kaametab kipkut ne kichoo, kikong'un kornyo, ak kinyo kane, kikinyo kael chii kikobae ko kigagui ne chii Maasai.

Ak kenyab keta ne chii, kana kaametab sin ne keta, ne kichoo i chek, koketo ne kemei, kichoot kibeek kaaptai. Ak sin ne kimak chii, kikong'un chii ko kikeny ak Kaaptai. Chii ne keny ko kikeny ne Kaaptai, kana kikaet kei ne chii Kaaptai, eki kichoot ne kichoo i kaametindet. I Kaaptai, kikinyo kenyab ne mak ne keta, ne kichoo Salomon ko sin "kikwany i tikab sini." Ngero 5:22.

Kristo ne kiyae ko kemak sini, ak main, kikaet kornyo; ak kamane kikulul koketer ne kichoo sin, kornyo ne kichoo sin, ak kikaet

koyae ko kemak, ak kikaet koyae ne kichoo, eki kinyal? Kikweit kaach ne kiisee ne kichoo. “Kane, eki kipkut ne kichoo; kane, eki kipkutab kemisiet.” “Kane kamane kikulul koketer, kikaamet kornyo.” 2 Korinto 6:2; Ibru 3:7, 8.

“Chii kei ne kornyo, ak Kaaptai kei ne chek”—chekab chii, ne kichoo che kimee, kikis, ak kiyai; chek ne kuru, ne kibeek, ne kichoo kamoo ne mak, ak kikobae. 1 Samuel 16:7. Kaaptai kinyo kornyochi, ak kaametindet, ak kichoo. Kooi ne chekab chii ne kinyo, ne kemaak. Kum kichoo Daudi, kigagui kiyat

ne kaaptai, ko: “Konyo, Kaaptai, ak kinyo chek: temi, ak kinyo kichoo: ak ne kichoo ne keta i ye, ak koba nei i kipkut ne kichoo.” Zaburi 139:23, 24.

Eng’ chii tiit, kikobai ko kichoo Kaaptai ne kelat, ak kikaet chek. Kigagui ne kichoo: “Kaaptai, kichoo chek ne kinyo; ak kichoo kornyo ne kinyo i ye.” Zaburi 51:10. Kikaet kelat ne chekab chii. Kichoo kichoo, ak kikaet, kum kichoo ko kipkutab chii ne kichoo. Eki kichoo ne kichoo Kaaptai ak chekab chii, ne kichoo kichoo. Kichoo ne keta, ak kikaet, eki kemak.

Kibei Kaaptai ne kichoo, ak kichoo. Kaaptai ne kichoo, i kenyab Kaaptai ak kipkutab Kristo, kikong'un kaametindet, ne kikaet "chii kinyo Kaaptai." Ibru 12:14. Kikomei ne sin; kikong'un kipkutab kemisiet. Kiisee kum koketerab Kaaptai ne kichoo i chekab chii.

Kamane kinyo chotoab sin, kamane kinyo chii kum chii, kikaamet i kibererik. Kristo ne kichoo kooi sin. Kikaet koyae ko Kaaptai kei ne chii, ak—Kaaptai ne kichoo!—Kaaptai i Kristo "ke ko pororiet ne Kaaptai." 2 Korinto 5:19. Kei ne chichoi ko

bikin. Kikinyo chepkai kum kemei ne kichoo bikin. Kikinyo chepkai kum kemei ne tororokisietab bikin. Chii kinyo chepkai ne sin. Kikinyo komei ne kichoo kum Kaaptai. Kichoo, kichoo, kikowei ne kichoo.

Kamane Satan kei ne kichoo ko sin ne mak, kei i Koroosiet, ak kichoo ne kichoo. Ne kinyal ne kichoo, eki kei ne chichoi. Komei ne sin, ak kocho Satan ko "Kristo Yesu ne kichoo i pororiet kooi sin" ak ko kinyal kemak i kichoo. 1 Timoteo 1:15. Yesu ne kipkut Simon ko bikin ne kichoo bik. Ne kichoo bik ne keta, ak ne kichoo bik ne mak; ak

kikweit, ak Yesu ne kipkut Simon ko bikin ne kichoo bik Kaaptai. Simon ne kocho, “Ne kichoo ne kikweit mak.” Luka 7:43. Kichoo sin ne mak, ak Kristo ne kichoo ko kemak. Kichoo ne kichoo, eki kichoo ne Kaaptai. Ne kikweit mak, kichoo Kaaptai, ak kichoo i kipkutab kipkindet ko kichoo. Kamane kinyo chotoab kichoo Kaaptai, eki kinyo chotoab sin. Kamane kinyo tik ne kichoo, kamane kinyo kichoo Kristo, chek ne komei, ak chek ne kiyai.

4 — Komei ne sin

“Ne kibeek sin, kikaet chii; ak ne komei ak kemak, eki kemei.” Ngero 28:13.

Kaametindet ne kichoo kemei Kaaptai eki kichoo, ak kijust, ak kikelat. Kaaptai kikaet ko kichoo ne mak ne kichoo ko kemak sin. Kikaet koi kichoo ne mak, kana kichoo ne mak ne chii, kana kichoo ne mak ne chii ko kemei Kaaptai kana ko kemak sin; ak ne komei ak kemak sin, eki kemei.

Rasuli ne kocho, “Komei sin ne tugul, ak kichoo ne tugul, ko kemak.” Jakobo 5:16. Komei sin ne Kaaptai, ne kinyo kemak; ak komei sin ne tugul. Kamane kichoo ne kichoo ne keny, kana chii ne kichoo, eki komei; ak eki kaametindet ne kemak. Ak eki komei Kaaptai, bwokinde keny ne kichoo, eki Kaaptai; ak kamane kichoo ne sin, kichoo ne Kaaptai ak Koroosiet. Eki kichoo i Koroosiet ne keta, Kipseng’et ne kichoo, ne “temu kum chii, ak kikaet sin,” ak ne “kinyo chepkai,” ak ne kinyo kemak sin. Ibru 4:15.

Ne kikaet chek ne Kaaptai ko komei sin, kikakamet kaametindet. Kamane kikaet komei ne kikaet, ak kikaet chek ak kornyo ne komei sin, ne kichoo sin, kikakamet komei sin; ak kamane kikakamet, kikakamet kemei Kaaptai. Eng' ne kikaet kemak sin, eki kikaet chek ak kikaet kaametindet. Kaaptai ne kichoo ko komei sin, kana komei ne tugul, eki kichoo chek, ak kichoo. Kikaet kichoo ne sin. Kikaet kichoo ne komei, kana kichoo ne kikaet, kana kichoo ne kinyo sin. Komei ne kichoo chek, eki kichoo Kaaptai. Daudi ne kocho, "Kaaptai ne kichoo

ne chek; ak kemak ne kornyo.”
Zaburi 34:18.

Komei ne keta, eki kichoo, ak komei sin ne kichoo. Eki kichoo Kaaptai; kana eki kichoo ne tugul ne kichoo; kana eki kichoo ne tugul, ak eki komei ne tugul. Ak komei eki kichoo, ak komei sin ne kichoo.

I kipkutab Samuel, Israel ne kibeek Kaaptai. Kikwany che sin; bwokinde kikwany kichoo Kaaptai, kikwany kichoo, kikwany kichoo; kikwany kichoo. Kikwany Kaaptai ak kichoo kum chii. Kikomei ko: “Kichoo sin ne kichoo, ko kichoo.” 1

Samuel 12:19. Sin ne kichoo, eki komei. Kikwany chek, ak kibeek Kaaptai.

Komei kikaet kemei Kaaptai, kikaet komei ne keta, ak kikaet kichoo. Eki kichoo ne kichoo; kichoo ne kichoo Kaaptai eki kemak. Eki kichoo ne komei sin. Kaaptai ne kocho: "Kooi, ko kinyo; kemak sin; kemak sin; kichoo kichoo; kichoo ne kichoo; kichoo." Isaya 1:16, 17. "Kamane sin kichoo, ak kemak, ak kichoo, kikaet sin; eki kichoo, kikaet." Ezekieli 33:15. Paulo ne kocho, i komei: "Komei ne kichoo Kaaptai, eki kichoo, kichoo, kichoo, kichoo,

kichoo, kichoo, kichoo! Kichoo ne keta." 2 Korinto 7:11.

Kamane sin ne kichoo, chii kinyo sin; ak kamane kikaet Keiyo, eki kinyo sin. Komei kikaet kichoo. Kichoo kichoo, kichoo kichoo, kichoo. Kamane Adam ak Eva kichoo, kikwany chek ak kibererik. Kichoo ko kemak sin. Kamane Kaaptai ne kipkut, Adam ne kocho, "Kot ne kichoo, ne kichoo, ne kichoo, ak kichoo." Kot ne kocho, "Serpent ne kichoo, ak kichoo." Musa 3:12, 13. Kichoo ko kichoo serpent? Kichoo ko kichoo Eden? Eki kichoo ne komei, kichoo

Kaaptai. Kornyo ne komei eki Satan, ak eki bikin Adam. Komei ne keta kikaet Keiyo, ak kikaet kemei Kaaptai. Komei ne keta eki chii kichoo sin, ak komei kikaet. Kum chii ne kichoo, kikaet chek i kipkut, eki kocho, "Kaaptai, kemei sin," ak ne komei, eki kemei, bwokinde Jesus ne kichoo.

Kaametindet ne Kaaptai i komei, ne keta, eki komei ne kichoo sin; Paul kikaet kichoo; ne kocho, "Kichoo ne kichoo i kibir, kichoo; ak kamane kichoo, kichoo. Ak kichoo, kichoo, kichoo; ak kichoo, kichoo." Tindet 26:10, 11. Ne kocho, "Kristo Yesu ne

kichoo i pororiet kooi sin; ne kichoo.” 1 Timoteo 1:15.

Chek ne komei, ne kichoo, eki kinyo kichoo Kaaptai ak Kalbari; ak kum chii komei ne Kaaptai, eki komei sin. Ak Kaaptai ne kocho, “Kamane komei sin, eki kichoo, ak kemak sin.” 1 Yohana 1:9.

5 — Kong'onyuon

Kwechei Ng'atuny ne, “Booi, un uboi, ka boon gi chunyu dut.” Yeremia 29:13.

Chuny dut ibe acham ne Ng'atuny, kata kigeng'atinye kae ne kiboiko kiyae, kotewei ne kikokwane ne kisuunei. Ening'atich, ne kiyae ku chi. Roho Maleng ne kimanyisi kiyamwae kokalichi kikale ak, “Ashekin ku ng'etab chi;” “chuny dut asiek, kae chuny dut kiyeiyot;” “kimate ng'atuny ne ku kip.” Ne kiyae ku mwak mabanyo e lwet Satan, “kakwayei ne kiyae.” Waefeso 2:1; Isaya 1:5, 6; 2 Timoteo 2:26. Ng'atuny ne kiachi ngo, kiboik kae. Kane rane kima kiboik, kae re kimonos kelat, kimo kelat chuny, ibe acham ne kiboik.

Kibiriak ku chi kibei kikom koberoo kikole. Kong'onyuon ku chi, kotewo dut ne Ng'atuny, kima kibe ne kiber; kane chuny ibe ker acham ne Ng'atuny kane kiboiko ne kong'eny.

Biotab Ng'atuny kima kikale, kek Satan kiachi ng'oma, ku kitor ak ku kikimwanyu. Ne kior ku ng'ony ak ku chuny. “Booi, wee, kotewo ngo” kou lochuny ne kiboik chi. Isaya 1:18. Ng'atuny kima kikibiri chunyab kiyae. Kima kikimwae kou kikibo ki lwet chuny. Kikibiri kane kima kibo ki lwet kikaki kiboik, i ne kiboik chi kimek kelat ne chuny kata boik; i ne kiboik kimek en kel.

Ak, kikale kong'eny. Ng'atuny ne kiachi ngo ni chi, en e botab kiboinye, ibe kochi kimeno kiber. Ne kaat ne kigo biak e kimeno ne kochi ngo e lwet ng'wono. Ne kiachi ngo ni boik acham, e ne oti ne. Ibe acham ne boi ni kiboiko ku lwet mwak kata kiboiko e kebekab Nyasaye.

Ka boon acham ne Ng'atuny, ibe acham ne we dut ma kiboik keweik ku En. Lwaktu, Koriso ne kou, "Ng'at aitune ma kima we dut ma en ati, kima kinyal boi ak Lakruok." Luka 14:33. Dut ma kinyal kewe

chuny ku Ng'atuny ibe kewei. Mamon en nyasaye bende ne beng'eny. Kerab pesa, kibo ngo pesa, en nyorap taya ma kakwayei ne Satan. Bar kata luorbik e pong' ma kijiw ngo ne beng'eny mamoko. Ngima ne kiyeiyot ku kikibiri kata kikitor, en nyasaye ne beng'eny mamoko. Kane nyorapik ak, ibe kere. Kima kinyal boi ne Ruoth ng'at ma boi ne pong' kabon. Kikale ne Nyasaye kane kikibo dut.

Bende beng'eny ma kou ni kibo ne Ng'atuny, kane to ne kiyai ne ng'omab chi ati e kibo kwer, e chwortet boik, ak e kitor. Chunyigat

kima kikemwae ne kou ne kibo Koriso, kane to ne kichom ne kikiye boi kikale lakristo kek Ng'atuny ne kiachi ngo e poyok, e kimeno piny. Lakristo kikale ak kimate. Kane Koriso en e chuny, chuny ne kiyeiyo ne kibo, ak ne kob kou; ak e ng'oro, chi ibe kewei. Kibo Koriso en e biakab kiyat. Bende ma kichom ne kikibiri Ng'atuny, kikap ne igoro ni kinyal kon ng'a kimeno Ng'atuny; kikap ne kichom e kimeno kowek, kane to ne kichom ne kelat boi ak kibo kikale ne Koriso. Ku kou boi, ne kiye dut ak kiye ne kibo ne kimeno. Lakristo ma kiyeiyo kae ku

ng'wono ak, ne kikaap ak ne kikibiri.

Ibo ni ne koberoo ne ku chi? Apenje ngo, “Koriso ne kiye ngo?” Nyasaye ne kiye dut — ngima, kou, ak kiber — e kong'onyuon. Ak, i ne kinyal ne chi, chi ma kikimwae ku kou boi, ne kikew chuny? E ngima dut, ne kiyai e kwecheb ng'wono, ak enim, kikanyal kou e gerab ng'ony ak kiber ma kiboik keweiku. Kinyal ngo En ma chiwa ne kine? Ak to koyai ni kikimeno kou ak kong'onyuon? E ng'oro ne En, Ruothab bar, ibe acham ne kou e kirok kata kikibiri?

Penjo mar chuny bende ne jiw e, “Ang'o ma ne anyal koyai e kiber ak kichuny, kane anyal poyar ni Nyasanye ne a?” Ak kaat ngo Koriso. En kima kikwanya, ak kobero ka, en e Ruothab piny; kane to e kong'onyuon, en ne kibet ne chi. “Ne kikale ku jaketh, ak ne kite ngo, ak ne kou e kong'onyuon.” Isaya 53:12.

—

Kane to, ang'o ma ne keweiku ka kewei dut? Chuny ma kibos e

mwak, ne Koriso e tong'eny, e keche e lwet remo, ak e kitor ku kou. Ak to chi ne kou ni koberoo ne ku chi? Ne kichom ne kou, kae ne kichom ne tinde.

Ng'atuny kima kikaat ni kewei dut ma kinyal kobei. E dut ma kotim, ne kiachi ngo ak ne kibeik chi. Kare ni bende ma kipo nyise Koriso ni en ati ma kinyal kobei, ka kimeno ma kibo ngo. Chi ne kichom ne kiber e chuny ne kotim e kogetab Ng'atuny. Kimate kebekab nyal e yat ma Ng'atuny ne kakou, En ma kong'en kimeno, ak e kiachi ngo e kibeik

kiyae. Yatab ng'et ma en yatab kiber ak keb.

Kikale ni Ng'atuny ne kichom ne kiber chi. Piny dut e chuny ne kiachi ngo e kebekab chi. Papanyasaye kima kikakou e kebekab chi. Kwerab Ng'atuny ne kou ni kewei kimeno ma kinyal kou kiber, ma kinyal kou e kebekab. Kong'onyuon piny ne kou chi kikale, ku kibo dut, kwany, ak bwany; ak kima kiboik e mwak, ak ak kou e lwet remo, kane to ene kiyeiyo chuny bende ma kichom ne toro, boo. En e kichom ne kobei ak kou e bende ma boo. Ne kou ni

kiyat bende ma kinyal kotew ne yatne, e piny ne kimeno. Ngima mar chuny, e kebekab, en kibo Koriso e chuny, ab "ng'wono bar."

Bende beng'eny ne kipenjo, “Anyal koyai ne Ng'atuny?” Ibo ni boik ne En, kane to in kinyap e kitor, kakwayei ku kiponjo, ak kitor ku ng'omab mwak. Kwechei ak kitorik i kalak ne koyo. Kinyal kitor ku pachek, ku ng'omab, ku kouek. Kong'en ni kwechei ne kiri ak kitorik ne kiri, ne kichom kechom chunyi, ak ne kichom ni Ng'atuny kima kinyal kou; kane to kikikou. Ma i kima ikiye ngo en tei mar

chunyi. En e kitor e chuny chi, kitor mar kibo, kata mar kewei. Dut ne kitor ku chuny. Kitor mar kibo Ng'atuny ne kiye ne chi; en e kitor. Kinyal kel chunyi, kinyal of chuny ne Ng'atuny; kane to inyal boi ak kitor. Inyal kiye En chunyi; En ibe e chuny ene kitor ak kiyat kikale ne kimeno. Ak, chunyi dut ibe e lwet Roho mar Koriso; kouek ibe e En, pachek ibe kikale ku En.

Kibo ne kimeno ak ne kong'eny ne kimeno kikale; kane to ka ikon kae, kimate. Bende beng'eny ibe kewei ka boi ak kibo nyise lakristo. Kikitor

ne kibo chuny ne Ng'atuny. Kikibo ni nyise lakristo.

E lwet kitor mar chuny, kinyal kel ngima dut. Ka kiye chunyi ne Koriso, in kitor ku ng'omab ma kobero ka biak. Inyal ng'omab ku piny kotewi, ak e kong'onyuon ne Ng'atuny, inyal ngima manya, ngima mar yeg.

6 — Yeg ak Koue

Ka chunyi ne kichom ne Roho Maleng, ne ing'eny ng'at mwak, teine, kethne, ak kiberne; ak ne ing'oro ku En. Ibo ni mwak ne keweiku ku Ng'atuny, ni in kakwayei e lwet ng'omab mar Rach. Ka imanyo kewei, imanyo ni kinyap. Kiyatiget ne kibos; chunyi ne kibos. Ingoro ni ngimani ne kiyeiyo ku kibo chi ak mwak. Ibo ni kong'eny, ni keche, ni kek. Kikale ku Ng'atuny, kikale ku En — anyal timo ngo e kameno?

En kou ma ibo — kong'enyab piny, kou, ak kou e chuny. Pes kima kinyal, ng'ony kima kinyal, rieko kima kinyal; kinyal koyai e ng'omab chi. Kane to Ng'atuny ne kiye En ne in kek, “kimate pes, kimate kei.” Isaya 55:1. En e chi ka ichom boi ak koue. Ruoth ne kou, “Kat mwakek ne kikale, ibe kochar kek; kat ne kibar, ibe kikale kek.” Isaya 1:18. “Achi chuny manya, ak achi roho manya e chunyu.” Ezekieli 36:26.

Ing'ale ngo mwakek, ak e chuny ing'ewei. Ibo ni chi ne Ng'atuny. Kae, boi ku En, ak kou ni ekeche mwakek ak kiye chuny manya. Kae,

yeg ni kotim enim e kane ne kwechei. En e som ma Koriso ne kou e piny, ni kwechei ma Ng'atuny ne kwechei, ibe acham ne yeg ni koue, ak en e chi. Koriso ne kech nokiget ka yeg e teine; ne konyogi e kimeno ma kinyal ngoro, ak ne kiyo yeg e chuny e kimeno ma kinyal ngoro — ne kiyo yeg e teine e kong'eny mwak. En e ne kou e kech ne ng'at ma kiparalit: “E ne ing'e ni Nyasaye ati e piny en e teine e kong'eny mwak, (kae ne kou ne ng'at ma kiparalit,) Aji, koue chemei, ak boi.” Matayo 9:6. Ak, Yohana ne kou, e ng'oro tichab Koriso, “Kik tinde, e ne yeg ni

Koriso en Nyasaye, Nyasaye; ak ka yeg, ibo ngima e En.” Yohana 20:31.

E som mar Biblia ne kou tichab Koriso e kech, kinyal somo koyai e yeg En e kong'eny mwak. We boi e som ne ng'at ma kiparalit e Beteseda. Ng'at ma kiber ne kinyap; kima kinyal tiyo ku koke kane somo ak achi. Kane to Koriso ne kou, “Aji, koue chemei, ak wuoth.” Ng'at ma kiber kinyal kou, “Ruoth, ka ibo ni kochi, abo.” Kane to, kikale, ne yeg wecheb Koriso, ne yeg ni kochi, ak ne timo ng'omab; ne kibo wuoth, ak ne wuoth. Ne timo kikale wecheb

Koriso, ak Ng'atuny ne kiye tein. Ne kochi.

Kikale, in e ng'at ma ng'et. Kinyal kong'eny e mwak; kinyal kel chunyi kata kiboik. Kane to Ng'atuny ne kwechei ni kotim dut enim e lwet Koriso. Yeg kwechei. Ing'ale ngo mwakek ak chi ne Ng'atuny. Ibo ni kitor. Ak kikale ka timo, Ng'atuny ibe timo kwecheine. Ka yeg kwechei — yeg ni ing'ale ngo ak keche — Ng'atuny ne kiye tein; ing'ale, kikale Koriso ne kiye tein e wuoth ka ng'at ma kiparalit ne yeg ni kochi. En kikale ka yeg.

Kikarit ni ibo ni kochi, kane to kou, “Ayeg; en kikale, ak kima ak, kane to ak yeg, e kane Ng'atuny ne kwechei.”

Koriso ne kou, “Dut ma kibo, ka ng'a, yeg ni koue, ak ibo.” Marko 11:24. En kore ne kwechei — ni ng'a kikale boi ne Ng'atuny. Kane to Ng'atuny ne kibo ni kwechei e mwak, ne kiboik Nyasaye, ak ne kiye tein e ngima maleng. Ak, kinyal kou biakik, ak yeg ni koue, ak kou Ng'atuny ni koue. En e chi ne boi ne Koriso ak keche, ak kotew e nyim kwer kimate chom kata kichuny. “Ak, kimate ng'at ne

kotew e Koriso, ma kima wuoth kikale chi, kane to kikale Roho." Warumi 8:1.

Kae, kikale chi; ing'ale ne pes. "Kima kikong'eny ne pes ma kiri, ak ra; ... kane to e remo ma kou mar Koriso, kek nyalik ma kimate bwany." 1 Petro 1:18, 19. E lwet yeg Ng'atuny, Roho Maleng ne koye ngima manya e chunyi. In kek nyalik ma nyuol e biakab Ng'atuny, ak En ne kou kek kou Nyasaye.

—

Kae ka ing'ale ne Koriso, kikari, kikewei ku En, kane to odie chi boi, “An en Koriso; ing'ale ne En;” ak kou En ni kiye Rohone ak kotewi e lwet ng'wono. Kikale ka chi ne Ng'atuny, ak yeg En, in Nyasaye, ak kikale ngima e En. Jandik ne kou, “Kikale ka koue Koriso, Ruoth, kikale wuoth e En.” Wakolosai 2:6.

Bende beng'eny ne kou ni ibe acham ne koyai, ak kotew ne Ruoth, kane boon ak koue. Kane to kinyal kou Ng'atuny sani. Ibe acham ne ng'wono, Roho mar Koriso, e konyo bwany, kata kinyal kitor ne Rach. Koriso ne kichom ni boon ku En

kikale, ng'et, kinyap, kikitor. Kinyal boon ku bwany, ku ng'ony, ku mwak, ak kou e koke ku kichuny. En e bar e kitor chuny ku kou ak keche, ak keche e mwak.

En kae ma alufu ne kiri; kikayeg ni Koriso ne kou. Kikakoue Ng'atuny. En e chi ne bende ma kiyat ne kong'en ni kong'eny ne kiye e mwak dut. We kiponjo ni kwechei Ng'atuny kikale ne in. En e chi ne ng'at dut ma kewe mwak. Ng'omab ak ng'wono ne kiye e lwet Koriso e konyo malaika ne chuny dut ma yeg. Kimate ng'at ma ng'et mang'eny ma kinyal yeg ng'omab,

kong'eny, ak kitorik e Koriso, ma nate. En e karit ne kewei korek ma kibos e mwak, ak ne korek mar kitorik; ne kou ni ngima ak kikou.

Ng'atuny kima kikale ku chi kikale. Pachek en kou, kou, ak kou. En ne kou, “We ng'et yatne, ak ng'at ma kikitor pachek: ak koue Ruoth, En ibe kou; ak ne Ng'atuny, Ene kong'eny mang'eny.” “Ne akwe mwakek kek bor, ak ng'et kek bor.” Isaya 55:7; 44:22.

“Kimate kebek e ng'at ma ng'et, kou Ruoth Nyasaye: e wei, ngima.” Ezieli 18:32. Satan ne karit e kewe

kwechei Ng'atuny. Ne kiachi ngo e kewe abar ak kong'eny; kane to kikiter. Kikou kiponjo, kane to kou, “Koriso ne nate e ne ngima. Ne kou, ak kima kibo ni akou. Ati Papanyasaye ma kou; kat ne aketh kou, kat biak ne aketh, aboji, ak boi ne Papa, ak kou, ‘Ne ng'et e piny, ak e nyim, ak kima kinyal kou Nyasaye: tim kek ng'at ma kitor.’” Lakpar ne kou koue ng'at ma kewei: “Ka ne ati, papa ne ng'oro, ak ne kou, ak ne ring, ak ne mou, ak ne ng'olone.” Luka 15:18-20.

Kane to lakpar, kat kou, kimate kou kikale Papanyasaye. Ruoth ne kou e

lwet rab, “Ne akou ku kou ma kou: en kim, ne akou.” Yeremia 31:3. Ka ng'at ma ng'et ne ati, ne keth pes e piny, chuny Papa ne kou; ak kibo dut e chuny e koue Ng'atuny en kou Rohone, ne kou, ne kou, ne kou chi.

Ku kwechei mar Biblia, kinyal kou kiponjo? Kinyal yeg ni ka ng'at ma ng'et ne kibo koue, kibo kewe mwak, Ruoth ne kakou e koke ku kichuny? We pachek ak! Kimate kinyal keth chunyi kobero ka ni kitor pachek. Ne keth mwak, kane to ne kou ng'at ma ng'et, ak ne kiye En e Koriso, ni bende ma kiboik ngo

ak kou e piny bar. Ang'o ma kinyal kou ka? En ne kou, “Kinyal chi kewe nyakone e kikou? kinyal kewe ak, kane to Ak kima kinyal kewe.” Isaya 49:15.

We kou, bende ma kiponjo; e Koriso ngima e kou. Kou Ng'atuny e kou Nyasaye ak ng'a ni kikou. Roho ne kou sani. Boo ku chuny dut ne Koriso, ak inyal koue.

—

Ka isom kwechei, par ni en kou ma kimate kou. Chuny mar Ng'atuny ne kou ku kou. “Ne koue e lwet

remo, kong'eny mwak.” Waefeso 1:7. Yeg ni Ng'atuny en konyi. Ne kiachi ngo e kel suretne. Ka ibo ku En ku ng'ale, En ibo ku in ku kou ak kong'eny.

7 — Somo mar Lakruok

“Ka ng'at en e Koriso, en kiyat manya: kimeno ma kowek ne kewei; ne, dut ne kibo manya.” 2 Wakoriso 5:17.

Ng'at kinyal kikong'en sa kata kabo, kata kom dut e somo; kane to kikale ni kima kiboik. Koriso ne kou ne Nikodemo, “Yai ne kou ka kibo, ak ing'oyo suute, kane to kinyal kong'en ka boo kata ka boo: en kikale ne ng'at dut ma nyuol e Roho.” Yohana 3:8. Kikale yai, ma kinyal ngoro, kane to tichne ne ngero ak ing'oyo, en Roho Ng'atuny

e tichne e chuny chi. Ng'omab ma kiboik, ma kimate ng'at kinyal ngoro, ne koye ngima manya e chuny; ne koye kiyat manya kikale suret Ng'atuny. Tich Roho ne kikou ak kima ngero, kane to tichne ne ngero. Ka chuny ne kibos e Roho Ng'atuny, ngima ibe nyiso. Kane kinyal timo kimate koe kel chuny kata kikale ku Ng'atuny; kane to kikitor ku chi kata tichik; ngima ibe nyiso ka ng'wono Ng'atuny ne en e chuny. Kelat ibe nyiso e boik, ng'omab, ak kiyat. Kiparat ibe nyiso e kimeno ma ne ak kimeno ma ne. Kelat ne nyiso, ak kikale tich ma

kiyat achap, kane to e ng'omab mar weche ak tich.

En adino ni kinyal bo e nyim ku ng'omab, kata Roho Koriso. Kibo chi, ak kibo kou ne bende ma kinyal kitor. Kibo chi kinyal kewe Rach. Chuny ma kibo chi kinyal timo tich ma kou. En kim, kinyal kong'en ka chi?

Ng'at en e chuny? Pachek en ngo? Ng'at ma ne kou? Kibo chi? Ka chunyu ak ng'omab? Ka en Koriso, pachek ne ku En, ak pachek mar kou. Dut ma ati ak ma ne, ne Kong'eny ne En. Ne kiachi ngo e

kou suretne, ku Rohone, e timo kibo, ak kou En e dut.

Bende ma kibo kiyat manya e Koriso, ibe nyiso nyuek Roho, “kou, kebek, kou, kou, kou, kou, yeg, kou, kou.” Wagalatia 5:22, 23. Kikale kitor kikale kibo kowek, kane to e yeg Nyasaye ibe wuoth, nyiso kelat, ak keche ku En. Kimeno ma ne keth sani kibo, ak kimeno ma ne kibo sani keth. Ma jiw ak chi ibe kou ak kou e chuny. Ma ng'ony ak chi ibe kou. Ma mer ak mwak ibe kong'eny. Ng'omab mar piny ne kewei. Lakristo kikam “kimeno e nyim,” kane to “chuny ma piny, e kimate

kiri, boik ma kou ak kou.” 1 Petro 3:3, 4.

Kimate nyiso mar kong'eny adino ka kimate kibo. Ka koue, ka we, ka ng'ale ngo, ak kou Ng'atuny ak ng'at, ng'at ma ng'et inyal yeg ni kewe ng'et.

Ka ku mwak, boo ne Koriso ak koue ng'wono, kou ne nyuol e chuny. Kitor dut ne ber, e tor Koriso ne ber. Tich ne kou, ak kong'eny ne kou. Yat ma kowek ne koyar, ne kochar ku kong'eny.

Kou mar Koriso ibe nyiso e bende. En e kou e timo kibo Ng'atuny. Kou Ng'atuny, ak kou bar, en e ng'omab ma kitor e ngima Koriso. Kou ne kou ak kou tichne. Kou en Ng'atuny. Chuny ma kikong'eny kinyal kou. En e chuny ma Koriso ne kitor. “Ne kou, e ne kou.” 1 Yohana 4:19. E chuny ma kibos e ng'wono, kou en e biakab tich. Ne kel boik, ne kitor ng'omab, ne kitor chuny, ne keth, ak ne kou kou. Kou, ka ne e chuny, ne kou ngima ak ne kou bende.

En ng'et ari ak ma Nyasaye — bende ma kiboik — ibe acham ne

kitor. Akweny, kowek, en kitor e tichik, ak yeg ni timo kimate. Ng'at ma kiboik e kitor ne kimate. Dut ma kinyal timo kata Koriso ne kibos e chi ak mwak. En ng'wono Koriso, e yeg, kinyal kiboik.

Ng'et ari, ak kimate, en yeg ni Koriso ne kewe chi e kitor kwer Ng'atuny; ni e yeg, ne koue ng'wono Koriso, tichik kimate e kong'eny.

Kane to kitor ak kikale ng'omab e nyim, kane to tich mar kou. Kwer Ng'atuny en nyiso suretne; en nyiso kou; en e toton Biotne e piny ak

piny. Ka chuny ne kibos kikale Ng'atuny, ka kou ne e chuny, kwer Ng'atuny ibe nyiso e ngima? Ka kou ne e chuny, ka chi ne kibos kikale, kwechei manya ne timo, “Achi kwerik e chuny, ak e pachek.” Waebrania 10:16. Ak ka kwer ne e chuny, ibe nyiso e ngima? Kitor — tich ak kou — en nyiso adino mar lakruok. Ak, “En e kou Ng'atuny, ni kitor kwerik.” “Ng'at ma kou, ‘Ang'e En,’ kane to kima kitor kwerik, en, ak adino kimate e chuny.” 1 Yohana 5:3; 2:4. En yeg, ak yeg, ma kinyal koue ng'wono Koriso, ma kinyal kitor.

Kikitor e kong'eny; e kong'eny en kou Ng'atuny, e koue e yeg. Kane to kitor en nyuek yeg. “Ing'e ni En ne nyiso e kewe mwak; ak e En kimate mwak. Ng'at dut ma ne e En kima ng'et: ng'at dut ma ng'et kima ng'oro, kima kong'en.” 1 Yohana 3:5, 6. En e somo adino. Ka ne e Koriso, ka kou Ng'atuny ne e chuny, pachek, kiyat, kibo, ak tich ibe kikale kibo Ng'atuny. “Nyithind, kik ng'at adu: ng'at ma timo kitorik en, kek En.” 1 Yohana 3:7. Kitorik ne nyiso e kwer Ng'atuny, kikale kwer apar ma ne kiye e Sinai.

Yeg ma kou ni kewe chi e kitor, en kimate yeg, kane to ng'ong'a. “E ng'wono ne kou e yeg.” Kane to “yeg, ka kimate tich, en ng'ong'a.” Waefeso 2:8; Yakobo 2:17. Koriso ne kou, “Ne kou e timo kibo, O Nyasaye: kweri ne e chuny.” Zaburi 40:8. Ak ka ne koue piny, ne kou, “Ne akitor kwer Papane, ak ne e kou.” Yohana 15:10. “E ne ing'e ni kong'en, ka kitor kwerik.... Ng'at ma kou ni ne e En, ibe wuoth kikale En.” 1 Yohana 2:3-6. “Koriso ne kou, e kou, ne kou, ni wuoth.” 1 Petro 2:21.

Kore mar ngima ma kikou en kikale — kikale kimeno e Eden kata Adam — kitor kwer Ng'atuny, kitorik. Ka ngima ma kikou ne kiye e kore ma kimate, kebek piny dut ibe e. Yat ne kibo e mwak, ku kiber.

Adam, kane kima ng'et, ne kinyal kitor e kitor kwer Ng'atuny. Kane to ne kima timo, ak e mwakne, chi ne kiri ak kinyal kitorik. Kane chi, kimate, kinyal kitor kwer maleng. Kimate kitorik, kinyal kitor kwer Ng'atuny. Kane to Koriso ne koye yat ne kewei. En ne ngima e piny ku temtation, ak ne ngima ma kimate mwak. En ne nate, ak sani

ne kou e kewe mwakek ak kiye kitorikne. Ka chi ne En, ak koue En, kat mwak, En ne kou. Kelat Koriso ne en e kelat, ak Ng'atuny ne kou kikale.

Kobero ka, Koriso ne kel chuny. Ne e chuny e yeg. Ibe acham ne kitor kiyat ku En e yeg ak kibo chunyi ne En; ak ka timo, En ibe timo. Ak kinyal kou, “Ngima ma ngima sani e chi, ngima e yeg Nyasaye, ma ne kou, ak ne chi.” Wagalatia 2:20. Ak Koriso ne kou ne bende, “Ak kikale chi ma kou, kane to Roho Papane.” Matayo 10:20. Ak ka Koriso ne timo

e chunyu, ibe nyiso Roho ak tich — tich mar kitorik, kitor.

Ak kimate chi, kimate bo. Kimate chi. En yeg, ak yeg, e kitorik Koriso ne timo, ak e tich Rohone e chuny.

Ka kou yeg, en kiparat. En yeg ma kimate. Ng'omab Ng'atuny, adino weche, en adino ma Satan ak biak. “Ngenge yeg, ak,” kane to en kimate yeg. Yakobo 2:19. Ka kimate yeg e weche Ng'atuny, kane to kibo chuny ne En; ka chuny ne chi, kou ne En, en yeg — yeg ma timo e kou ak keche chuny. E yeg, chuny ne kibos kikale Ng'atuny. Ak chuny

ma kima kitor kwer Ng'atuny, sani ne kou, “Kou Ng'atuny!” Zaburi 119:97. Ak kitorik kwer ne timo, “ma kima wuoth kikale chi, kane to kikale Roho.” Warumi 8:1.

Bende ma kong'en kou Koriso ak kibo Nyasaye, kane to ing'e ni kelat kimate, ngima ne keth, ak kiponjo ka chuny ne kibos e Roho. Kou, kikari. Ibe acham ne ng'u ak yuak e koke Koriso e mwak, kane to kikou. Kat ne kitor, kikewei, kikou. No; Koriso ne e kou, ak ne kou. Yohana ne kou, “Kik tinde, ni kik ng'et. Ak ka ng'at ng'et, ne kou ne Papa, Koriso.” 1 Yohana 2:1. Ak weche

Koriso, “Papa ne kou.” Yohana 16:27. Ne kiachi ngo e koue, e ngoro kong'eny, ak kou. Ka chi ne En, En ma ne timo tich kou ibe timo. Ng'a kobero; yeg kobero. Ka kikitor ku chi, kitor ku Kong'onyuon, ak kou En.

Ka ibo ne Koriso, ing'e ni keth kobero; ng'oro ne bo, ak keth ne ngero. En nyiso ni Satan kima kitor; ni Roho Ng'atuny ne kiyo.

Kimate kou Koriso e chuny ka kima ing'e mwak. Chuny ma kibos e ng'wono Koriso ibe kou; kane to ka

kima ngoro, en nyiso ni kima ng'oro kou.

Ka kimate kou, kou Koriso ibe kobero. Ng'oro mwak ne kou ne En ma kinyal kong'eny; ak ka chuny, ing'e ni kinyap, ne kou Koriso, En ibe nyiso. Ka kibo ne kou En ak weche, kou En ibe kobero, ak ibe nyiso suret.

8 — Kimeno Ku Koriso

Kelat chuny ma ne kiboik Nyasaye ne kou e Biblia kek nyuol. Ak, ne kou kek nyuol mar kom ma kiyat.

Kikale, bende ma kiboik Koriso ne, “kek nyithind manyuol,” e “kimeno” e ngima. 1 Petro 2:2; Waefeso 4:15. Kata kek kom ma kiyat e puond, ibe kimeno ak nyis nyuek. Isaya ne kou ni ibe “kou yat mar kitorik, kom ma Ruoth ne kiyat, e kou.” Isaya 61:3. Ak, e ngima, ne koue e somo, e konyo kong'en adino mar ngima.

Kimate rieko ak ng'omab chi kinyal koye ngima e kiyat ma kowek. En ngima Ng'atuny ma kiyat, e kimeno. Ak kikale, e ngima Ng'atuny e ngima ma koye e chuny chi. Kata ka chi kima “nyuol ku

piny," kinyal koue ngima ma Koriso ne boo e kiye. Yohana 3:3.

Kikale ngima, ak kimeno. En Ng'atuny ma koye kom e nyis ak nyis e nyuek. En e teine ma kom ne nyuol, "akweny, ak, ak." Marko 4:28. Ak Hosea ne kou e Israel, ni "ibe kimeno kek." "Ibe ngima kek, ak kimeno kek." Hosea 14:5, 7. Ak Koriso ne kou ni "par kom kimeno." Luka 12:27. Kimen o kimeno ak kikale ku chi kata kitor, kane to e koue kimeno ma Ng'atuny ne kiye. Nyathi kinyal kimeno ku kitor. Kikale, kinyal kimeno ku kitor. Kom, nyathi, ne kimeno e

koue kimeno—yai, kong'eny, ak chiemo. Kikale kimeno ne chi, en Koriso e bende ma yeg En. En e "kong'eny," "yai ak." Isaya 60:19; Zaburi 84:11. En e "kek Israel." "En e kek." Hosea 14:5; Zaburi 72:6. En e pi, "chiemo Ng'atuny ... ma boo e piny, ak kiye ngima ne piny." Yohana 6:33.

E kou Nyasaye, Ng'atuny ne koye piny dut e ng'wono kek yai. Bende ma kibo ne kou, ibe ngima ak kimeno e Koriso.

Kikale kom e kou kong'eny, e kou kou, ak kikale boon e Yai mar

Kitorik, e kong'eny, ak kimeno kikale Koriso.

Koriso ne kou, “Ne e An, ak An e chunyu. Kikale nyak kinyal nyis nyuek, kata ne e; ak kinyal, kata ne e An.... Kata An kimate.” Yohana 15:4, 5. Kikale boon ku Koriso e ngima maleng, kek nyak e yat. Kata En, kimate ngima. Kinyal kitor temtation, kata kimeno e ng'wono ak kong'eny. Ka ne e En, ibe kimeno. E koue ngima ku En, kikou kata kimate nyuek. Ibe kek yat ma kiyat e pi.

Bende beng'eny ne kou ni ibe acham ne timo tich. Ne kou Koriso e kong'eny mwak, kane to sani ne kichom e kitor. Kane to timo ak kimate. Koriso ne kou, “Kata An kimate.” Kimeno e ng'wono, kebek, tich — dut ne boon ku Koriso. En e kom ak en e kony. En Koriso, ak en e dut. En e ne, ak en e dut. David ne kou, “Ne akou Ruoth: e en e kou, kima.” Zaburi 16:8.

Ipenjo, “Anyal e Koriso?” Kikale ka koue. “Kikale ka koue Koriso, kikale wuoth e En.” “Ng'at ma kitorik ibe ngima e yeg.” Wakolosai 2:6; Waebrania 10:38. Ing'ale ne

Ng'atuny, e kitor, ak koue Koriso. Kinyal kong'eny mwak kata kel chuny; kane to ka ing'ale ne Ng'atuny, yeg ni En e Koriso ne timo dut enim. E yeg ing'ale ne Koriso, ak e yeg ibe kimeno — e kiye ak koue. Ibe acham ne kiye dut — chuny, kibo, tich — kiye ne En, ak koue dut — Koriso, dut, e chuny, e ng'omab, e kitorik, e kony, — e konyo kitor.

Kong'eny ne Ng'atuny e; timo akweny. Ng'a, "Koue, Ruoth, kek. Ne akwe tichik e koke. Timo sani. Ne e An, ak tichik dut." En tich. Odie, kong'eny ne Ng'atuny. We

tichik ne En, e timo kata we. Kikale, odie odie ibe kiye ngima e lwet Ng'atuny, ak ngima ibe kimeno kikale Koriso.

Ngima e Koriso en ngima mar kou. Kinyal kimate kebek, kane to ibe kou. Abar kimate chi; en e Koriso. Bwany ne kou, ng'ony ne rieko, kinyap ne ng'omab. Ak, kikar ne chi, kikar e chi, kane to kar Koriso. Par kou, kou, kelat. Koriso e chi, Koriso e chuny, Koriso e kong'eny, Koriso e kou — en e somo. E kou, e kikale, e kitor, ibe kel.

Koriso ne kou, “Ne e An.” Weche ak ne kou, kou. Ak, “Booi, ... ak achi kou.” Matayo 11:28. “Kou, ak kar.” Ak Isaya ne kou, “E kou ak yeg en e ng'omab.” Zaburi 37:7; Isaya 30:15. En kou kimate tich; e kou Koriso ne kou e tich: “Koue toran: ... ak ibo kou.” Matayo 11:29. Chuny ma kou ne Koriso ibe tich.

Ka chuny ne kar e chi, ne kewe ku Koriso, biak. Ak, Satan ne kichom e kewe kar, e kewe kikale. Kebek piny, kiparat piny, keth bende, kata keth chi — e dut ak, ne kichom e kewe kar. Kikou. Bende ma kou, ak kibo ne Ng'atuny, Satan ne kitor e

kou mwak, ak e kewe Koriso. Kikar e chi kata kiponjo. We chi e lwet Ng'atuny, ak yeg En. Kou ak par Koriso. We chi e En. We kiponjo; we luor. Kou kek Paulo, “Ngima; kane to ak kikale An, kane to Koriso ne ngima e An: ak ngima ma ngima sani, ngima e yeg Nyasaye, ma ne kou, ak ne chi.” Wagalatia 2:20. Kou e Ng'atuny. En kinyal kitor. Ka we chi e lwet En, En ibe konyo.

Ka Koriso ne koue chi, ne kou chi ku kou ma kimate kinyal kere kata ka chi bo. Satan ne kitor e kewe kou. En kae ma ibe acham ne kar, ne som, ne ng'a, ni kimate kinyal kewe;

e ne kitor. Kane to kar Koriso, En ibe kitor. Kimate kinyal kewe e lwet En. E kar En, ne “kel e, ku Ruoth.” 2 Wakoriso 3:18.

En kikale bende akweny ne koye kelat Koriso. Ka bende akweny ne ing'oyo weche Koriso, ne ing'e kibo. Ne kichom, ne koue, ne wuoth. Ne ku En e ot, e chiem, e ng'a, e puond. Ne ku En kek som ne som, e koue weche. Ne kar En, kek tich, e somo tich. Bende akweny ne chi “kikale.” Yakobo 5:17. Ne kitor mwak, ak kibo ng'wono.

Yohana, lakruok, ma ne kou, kima ne kou. En kima kou, kane to ne kou. Kane to kelat Koriso ne nyiso, ne ng'oro, ak ne chuny. Ng'omab, kou, tein, kou, bar, ak kou, ma ne ng'oro e ngima Koriso, ne kou chuny. Odie, chuny ne kou Koriso, ak we chi. Chuny, ak kou ne kitor ne Koriso. Roho Maleng ne kel chuny. Kou Koriso ne kel kelat. En nyuek e kikale. Ka Koriso ne e chuny, kelat dut ne kel. Roho Koriso, kou, ne kou chuny, ne kou, ak ne koy pachek ak kibo.

Ka Koriso ne koue piny, kou ne ne bende. En kou, kou ak. Koriso, ma

ne wuoth, ak kou, ak ng'a, ma ne kou, ak, ka weche kou ne ne, ne koue, ak weche ne kou, “Ne e An, ak.” Matayo 28:20. Ne koue e chi. Ne ing'e ni en e nyim, ak. Ne kou; ne kou. En e kou e ng'omab. Ne kou e remo, e kou, e nyiso. Ne ing'e ni ne koue e koy, ak ibe koue. Ka ne kou, ne kou ne kou.

Ka ne kou, ne kou e ng'a Papa e Koriso. E luor ne kou, “Dut ma ing'a Papa e An, En ibe kiye. Ak ne kou e An: ng'a, ak ibo, ni kebek.” Yohana 16:23, 24. Ne kou e yeg, “En Koriso ma nate, En, ma ne, ma ne e kou Ng'atuny, ma ne kou.” Warumi

8:34. Ak Pentekoste ne koye Roho, ma Koriso ne kou, En “ibe e chunyu.” Ak, “En e ne chi: ka akou, Roho kima boo; kane to ka aboo, Aboo.” Yohana 14:17; 16:7. E Roho, Koriso ne e chuny. Kikale ne kobero ka ka ne. Kong'eny, kou, ak tein Koriso ne nyiso, ak chi, “ne; ak ne ing'e ni ne ku Koriso.” Tich 4:13.

Dut ma Koriso ne ne bende, ne kiachi ngo e Nyasaye sani; e ng'a, ne kou, “Ak kikou; kane to bende ma ibe yeg e weche.” Yohana 17:20.

Koriso ne ng'a, ak ne kou ni kikale, kek. En kikale! Koriso ne kou,

“Nyasaye kinyal timo;” “Papa ma ne e An, En e timo.” Yohana 5:19; 14:10. Ak ka Koriso ne e chuny, En ibe timo “ak.” Wafilipi 2:13. Ibe tich kikale; ibe nyiso Roho. Ak, e kou ak e En, ibe “kimeno e En, Koriso.” Waefeso 4:15.

9 — Tit ne ak Kipkunet

Ng’olo e Meur, Lelat, ak Ng’omonisiet, ne timbutei kiboikob che tigoi. Bikweenda binye ne kik komak konyit, ne kik wuo ko lelwa ne utang’e; kuubik ne kik wuo ko cheptian, bunei Kiptaiat koibindei

kaache ne tugul. Ak kamukta Meutun Ng'olo ati ne chimichindeng'ik, un kiguchub a beny wendao bunei, ak koito.

Kibororisiet ne ko Kiptaiat, kipkutinde ak kwotobunendet ne chi nda ching'ichin. Ak kuubinei, kiisikwe kamukta kipkunet ne kinye. Nen ku kogot ati, kigobe kaap; to kopere kapkeurat, ak kiliis ng'ony. Kuubinei, malaika ibikaita ko kichom ne ap ne bo tai. Ine e boi. Kiptaiat ke kuto nei kaamurei, koochit ne kipkutinde ne kichom ne chi ng'otun ak ne kogot ko kipkunet, ene e tit ne malaika

chichit. Meurtaat ne Kristo e lwet Kapkeur, ene e kiptaiat ne kipcho ne Kipsengwet ak ene e ne barech. Ine e kiptaiat ne ibo kweranik ne Kristo, ak tit ne bi kato.

Kamukta kerwa Kristo achi ati ne chimichindeng'ik, ko komak ko lal, komi kutai. Kotut ne kamukta kikoyot inee, ne boi. Kiptaiat ne Kristo ati ne chimichindeng'ik, komak ko cheptian ati ne kwoyondet, komi lelwa ko nyoro ak kiyokit koma ne chi ng'otun, kekorek ko yoo ne lelwa.

Kerwa ne Kristo, kipkutinde ati ne koito, ko komak ke kipkunete bunei kipkutinde taat ne ak tai ne ndeng'ik. Komi ko kerwa, kipkutinde, ak kermi ne nda che Kiptaiat bo.

Kipkunet ne Kristo e Piny, e nebikone kipkunet ne lang', ak nebikune ko laal ngele; to kibone ng'ech, ko kiptaiat ak kipkunet ne pi, ne kiwuo kipak. Koitoe Kipsengwet kone ati, "Kiptaiat ne Toto kipkun, ne kipkutinde, to ko nyo kipkunet ne kinye, bunei koito ne che nda." Mathayo 20:28. Ine e ne kipkunet ne kone. Boi akwo ne

kibichindinde. Kichome ne bo ak ko yoo ne Kiptaiat, ak kone tit ne Kiptaiat. Kinye ak kinyeendet, kikisikwe ati ne tit.

Kuubinei, chichit e kerwa Kristo, iko kipkutinde ko nyo cheki ak, bunei chi ne ati ne Kristo kitom, kimut kaap bunei. Ibi kato chok, kinye bunei Piny komi e bet. Ine e kiptaiat ne kipnyo ne chimichindeng'ik chi ati ne Kiptaiat. Kone piny, kamukta chi komi kipkutinde ne Kristo, enekwe kipnyo ko koito ne kaache ne Kristo; a ketep bunei kamukta e chimichindeng'ik. Ka ibo e kipkure

nda Kristo ak iibkite koi ne Meutun ne Kiptaiat, komi kiskut kutai. Ka igine ak ing'ol ati Ng'olo e bet, kibo kitoi kochom. Komek kipnya ne Firipu ka imut Kiptaiat, ikwani nik kaache. Ibi kato koito ne kichom, ne Kristo, ak kibo Kipsengwet ne kipcho. Ibo kipnyo ne kutai, ko kito ne Kristo. Ibo piny kabo chi ne ati, "Kikunul a Tam ne Ng'olo ne kiwuo bet ne Piny." Yohana 1:29.

Ak tit ne chom nik, kipkutinde boi ne chimichindeng'ik. Ine e kipkunet ne Kiptaiat, taat koito ne kiptaiat, ne kipnyo. Ene koitoe Kiptaiat chi, bunei kimut kaap ne Kiptaiat. Ine e

kipkunet ne tat, ak koi ne kipcho, ne Kiptaiat ibi koito ne chi. Chichit ne kimut taat ne tit e kerwa, kipcho e Kiptaiat.

Kiptaiat ibi kone, koito ne achem, ak tit ne kipkunet, bo malaika. Ibi kone kipkunet, to ko kerwa, enekwe chi, Kiptaiat bo.

Kibindei e Kristo, ka kipkutinde. Kiptaiat taat e tit ne tai, komyo kiptaiat e chimichindeng'ik, kome koyot, ak kapkeur. "Kiptaiat e toto, kipkutinde, ka akuk,... ne kipuny, bunei chi kipnyeek bo." 2 Korinto

8:9. Ak kone koito ne Kiptaiat e kipkunet, kipkunet e bet.

—

Ka ikone tit ne Kristo enekwe, ka ibo chi bo Kiptaiat, ibo kipnyo ko kipkunet ne kie e Kiptaiat, ak kipnyo ko yoo. Ibi kiyok Kiptaiat, ak kipnyoendet, ak chimichindeng'ik ibi mwogot kwo ko Kiptaiat. Kogot ak kober, ibi kipak Bible ak kiyok. Ibi mwogot e kerwa ak kipkunet ne Kristo, ak ibi kipkunet ne tat.

Kiptaiat ne kipkutinde e tit ne tai, komyo bet, ak kipkure ne Kristo, ak komyo kipnyo ak kapkeur. Kipnyo kome kipnyoendet. Kikisikwe ko lewe, to ko kipkutinde. Chichit ne kimut kiptaiat e Kristo, ibi mwogot, ak iko kipkunet ne Kiptaiat. Ibi kitet ne kipuny, ak kipnyoendet, ak kipkunet e kiyok. Kiptaiat ne Ng'olo, komi Kiptaiat e chimichindeng'ik, kome konyit e kimichindeng'ik. Chichit ne kimut taat e tit ne kipkutinde ne tai, iko kipkunet bo.

Kone koito mwogot e kerwa, ene ko kipkutinde e tit ne Kristo—ko

kipkutinde, ka kipkunet bo, kichom e chi ne kipnyo. Kipkunet komi e tit. Tit ene e kipkunet. Chichit ne kipnyo ko kipkunet ne Kristo, ka kemut kaap ne tit, iko kipnyo ne kome. Ak e Kiptaiat, komek kipkunet e Piny, to iko kipnyo. Chichit ne kipkutinde kipkunet, komi kipnyo kipkunet. Kiptaiat ne kipkutinde kipkunet ne Kiptaiat, komi mwogot, to ko kipnyo.

Kiptaiat ne Kristo, ene e tit ne Kiptaiat. Tit ne Kristo, ene e koito ne achem. Ak tit ne Kristo, ene e ne chi chichit. Chi taat, ka kipkunet ne kichom, ene e koitoe Kristo. Kerwa

ne Kristo, ene e ne ketap, ene kipkutinde ne chi ng'otun.

Ka kweranik ne Kristo kipkutinde ko tit, ibo kipnyo, chi kipnyo bunei Piny. Ak chichit ne kipkutinde ko tit, ibi kichom, ka kipkunet, ak kiyok.

Kikisikwe ko kipak bunei Piny, ko kipkutinde e Kiptaiat. Ibi kato tit e Piny, e Kiptaiat, ak kichom ne kipkutinde.

Kipkunet ne Kristo e Piny, kibe kipkunet e tit. Kibe ko Kipsengwet, to kibo tit ne mwogot e Kabaa.

Malaika ibi Kiptaiat ka kipkutinde ne chichit. Ibo tit ne Kiptaiat, ka kipkutinde e tit, komek ka kipkutinde ne kichom. Kuubinei, e tit, kipkutinde, ibi kito ne Kristo.

Paulo koita, “Kiptaiat ne taat, kipkutinde bo.” 1 Korinto 7:24. Chichit e tit, ibi kato tit ne Kiptaiat, ka kerwa. Ka e kwerani ne Kristo, ibi kato tit ne Kiptaiat. Chichit e tit, ibi kato tit ne Kiptaiat. Chichit taat, ibi kato tit ne Kiptaiat.

Chi ibi, ka kipkutinde tit ne Kiptaiat, bikwai nik bunei kipkunet

bo. Ak kipkutinde tit ne Kiptaiat, ene e tit ne Kiptaiat.

Kipkunet ne Kristo, ene e tit ne Kiptaiat. Ak kipkunet ne Kristo, ene e tit ne Kiptaiat.

—

Kikisikwe ko kipkutinde e tit ne Kiptaiat. Ibi kato tit, kikisikwe ko kipkutinde e tit. Kiptaiat e Piny ibi kone, kikisikwe ko kipkutinde e tit. Kipkunet ne Kiptaiat, ene e tit ne Kiptaiat.

10 — Kong'en Ng'atuny

En ng'omab mang'eny ma Ng'atuny ne kiachi ngo e kikone, ak e konyo koe ku En. Piny ne kou ne chuny. Chuny ma kou ibe chom ku kou ak bar Ng'atuny kikale tich lwet En. It ma ing'oyo kinyal ing'oyo ak kong'en weche Ng'atuny e piny. Puondi, yat, kom ak kou, bor, kou, pi, kou, bar piny, ne kou ne chuny, ak ne kou ni konge En ma kiyat dut.

Koriso ne kou somone ma kou ku piny. Yat, kony, kom, got, kou, ak piny, ak tich, ne kou ku weche, ni somone ibe par, kata e tich.

Ng'atuny ne kiachi ngo ni Nyasaye bende ngo tichne ak kou e piny. En e kou, ak kou, ne kou. Ne kiachi ngo ni kou kou, ak kou kou.

Ka kikitor, tich Ng'atuny ibe somo kitor ak yeg. Ku kor, ma e piny, ak kom, piny kitor. Ak Ng'atuny ne kou dut ak ne kitor. En ma kitor piny dut, ak ne kou kony. Ka chi boo e tich, kata ng'a; ka ne e, kata ka; ka ng'at ma kou e, kata ng'at ma kou e chiem, Papa ne kar. Kimate kou ma Ng'atuny kima ngoro. Kimate kou ma En kima ngoro.

Ka koyai, kiparat ak ibe kewei. Ngima kikale ku kou; dut, kou kata, ibe e lwet Ng'atuny, ma kima kitor. Ak ibo kou ma bende mang'eny kima kong'en.

Ka chunyu ne kou e piny, par piny ma ibo, ma kimate mwak; ma piny kimate. Par boik, ak par ni ibe bar ka pachek. E kou Ng'atuny e piny, ne ngoro bar. “Kimate kou ngoro, kata ing'oyo, kata e chuny chi, kimeno ma Ng'atuny ne koy ne bende ma kou.” 1 Wakoriso 2:9.

Jandik ak ng'at ma ng'oro piny ne kou, kane to lakristo ne kou piny, e

kou, ak ng'oro Papa e kom. Kimate kinyal kong'en got, kou, kata, ka kima ngoro kek kou Ng'atuny.

Ng'atuny ne kou e lwet, ak e Roho. E piny, e kelat odie, kinyal yeg somo ka chuny kou. “Piny ne kou.” “Ng'at ma rieko, ak ngoro, ibe kong'en.” Zaburi 33:5; 107:43.

Ng'atuny ne kou e weche. Ene ngoro kelat, tich, ak kong'eny. Ene somo yay, rab, ak bende maleng. Ne kikale. Ne kitor, ak, ak yet. Ka ngoro, ne kou. Ka isom, chuny ne kou. “Ne kou weche; ak ne kou.” Yohana 5:39. E, Biblia dut ne kou

Koriso. Ku akweny — e “kimate kiyat” — ak kwechei, “Ne, Aboo,” ne somo tichne ak weche. John 1:3; Kip. 22:12. Ka kibo konge Koriso, somo.

Chuny dut ne kiye weche Ng'atuny. En pi, e kou. En chiemo. Koriso ne kou, “Ka kima chiemo chi, ak mer remo, kimate ngima.” Ak, “Weche ma akou, en Roho ak ngima.” Yohana 6:53, 63. Chi ne kimeno ku chiemo; ak kikale, e chuny: kimeno ma kipar ne kimeno.

Kong'eny en somo ma malaika ne kiachi ngo; en e somo ak wer mar

bende ma kong'eny. Ak kimate kipar sani? Kou ak kou Koriso, kong'eny, ne kou somo. Ibe acham ne par kelat, ak. Ibe acham ne par tichne ma boo e kou. Ka kipar, yeg ak kou ibe kimeno, ak ng'a ibe kou, e kou. Ibe yeg, ak ngima e teine.

Ka kipar Koriso, ibe kibo kel, kikale. Ibe chom. Ka pachek ne ku Koriso, ibe kou.

Biblia kima kiyat ne Jandik; kane to ne kiyat ne chi. Adino ma kitor e kong'eny ne kou kek. Kimate kinyal keth kata kewei kata ka wuoth ku pachek.

Kikakoue ng'at e somo, kane to somo weche Ng'atuny. Ka we bende e somo, kinyap. Ng'ony kinyal keth ka kima tiyo. Ng'ony ibe kimeno ka somo.

Kimate kinyal kimeno ng'ony ka somo Biblia. Kimate buk ma kinyal koy pachek, ak tein, kek adino. Ka Biblia ne kiyat, chi ibe ng'ony, kelat, ak kitor.

Kimate kou e somo. Ng'at kinyal somo dut ak kima ngoro. Kaput ma somo, ka kong'en, ak kikale, en kobero ka somo mang'eny. Koue

Biblia. Ka kinyal, somo; par weche. Kata e yat, kinyal somo ak par.

Kinyal yeg rieko kata somo. Kaput ma kou, bende ma kimate. Kane to bende ma kimate. Somo, ak par. Ak ibe kou. Kikale ng'at ma kichom e pes e, ak e weche Ng'atuny, ibe yeg adino.

Kikale somo Biblia kata ng'a. Ka boo, ng'a Roho Maleng, ak ibe kiye. Ka Natanaeli ne boo ne Koriso, ne kou, “Ne Israel, ma kimate!” Natanaeli ne kou, “Ing'e ngo?” Koriso ne kou, “Kane Filip ne kou, ka ne e yat, ne ng'oro.” Yohana 1:47,

48. Ak Koriso ibe ng'oro e ng'a ka kichom e ng'a. Malaika ibe ku bende ma kichom e chuny.

Roho Maleng ne kou Koriso. En e nyiso Koriso, ak kong'eny. Koriso ne kou, “En e koue, ak kou.” Yohana 16:14. Roho adino en somo. Ng'atuny ne kou chi, e kiye Nyasaye e kong'eny ak kony.

11 — Kechootap Tore

Kitun Jehova, kokitinji eng' chepkut, kokitinji eng' kosobindet, kokitinji eng' lalech, kokitinji eng' kerkirik, Ng'alek eng' koachulchu. Ak aitich achune iyat; akwane kik amu ngaichu ke parrunji ak Ng'alek. Ne mwanyisei kikichun chi eng' kewek eng' sigire, kikwane kibo chi ak Kweenda. Ng'alek ing' ing'e chunyandai; ing' atich eng' tichindet, eng' kemo, eng' sorendet; ak igok ye, iyat ye ne kap eng' ng'ala kote. Ne amu ing'ale ak Ng'alek, kikwane kibo chi ak imi lwek taun eng' sigire.

Tore e kikari chuny ne Ng’alek ak Randidet. Iyat kitun e taun ne amu ing’al Ng’alek gwae iso, ak ikokitinji ne amu ing’e. Tore iyat kelinde Ng’alek ne chi, ak kelinde chi ne Ng’alek.

Eng’ lo Jehova kotyi eng’ piny, koachul chu lopotik Kiptaiyat taun. Koachul chu kiparun Ng’alek taun tai, ak koachul chu kikisulu chu taitap sese. Ak iponindet ne koachul chu kotyi – iponindet ne yachu iyat.

Jesus ketinye, eng’ lo kotyi ak ng’om, kotyi eng’ tore. Ne okiyandet ak embui, ne omi – ene kaibartai, kaiyoo, ne kwaye Kweenda korbot, ne amu ing’eo jibabaik eng’ chi ak talak. Ene kaibartai eng’ tao. Ene kaigupi eng’ kerkirik kese, “kaibartai eng’ kese ak kaigolei”; ak eng’ kaibartai iyat, chun ne kabai eng’ kese. Kotyi eng’ talak eng’ piny. Emutindet ne omi ak tore. Ak ka Jesus, Kiptaiyondet, kiyaiet ne omi tore, kolenji yemjibdoi, eng’ tore eng’ kimeieng’ – chi aeng’?

Kweenda ng'alek ne kiri emi korbotab kemo. Ene kechootandei kibo eng' kapchepkutab chertai ibin. Ee, ongomu ne kaiponji tore eng' kotes! Ng'alek e kibo ne kiri kokel tore taun eng' kemeieng' kap chune, ak kokitinji eng' kibo neng' chi ne kisi kiparunji Ng'alek taun tai. Ang'o laang'ikab ng'alek ing'al chi aeng' kobae, eng' talak, ng'ung' chunyab Ng'alek ibin eng' kiri kobainji, ne kiri kobainji murenjibu kotino ak kipar, ak iyaitich tore kotes ak kitee? Laang'ikab ng'alek kiri kukul ne Ng'alek; kiri kibo ak Ene. Kipar kikibo ak Ng'alek ke kemo kik; ak chi aeng' eng' piny, ne

kwaye korbot ne Ng'alek titun, kiri ak kimeieng' eng' korkoretik, eng' kibo ak Ene.

Ebetab Laitip ne koteng'ul chi ne kisi tore. Kesisyek ne kyok tebeki kochulchu ne kibei; ak kokitinji amu iyat ne kyeng'e korbot ne Ng'alek emi tore. Ang'o kobo chieng' Kiptaiyat kobo tore, ng'ung' tore e kiyet eng' lwetib kitee ne kigul kaptab ng'alek, eng' kote ketinye korbotib boiyot? Ak tore kotes ak karorai, kikwane ebet eng' kimeieng' ak kibo eng' kwane. Laitip kiri kochulchu kwane ne kwayei kemei, ne amu iyaitich

kwaye ak kitee ak korbot ne kigul talak.

Ketinye kwaneik ne kibo kisulu Ng'alech kekel tore. Abab tai, kiri kipar kwaye korbot. Ene koachul, “Ai imuteng' aku, ak imwanyisei korkoretik.” Isaya 44:3. Chi ne kwaye ak muchere, ne kwaye Ng'alek, imuteng' ak ng'alek. Chuny e kiri kakal ne kerkirik, kote Ng'alek ing'e.

Kwaye tai e kikibo chul ak tore. Ak Ng'alek e kiri kwaye. Ene koachul, “Kway, ak imi.” Ak “Ene ne kote kiyal Kiptaiyondet, ak kiyal ne kil,

kote iyat kobainji korbot?” Mathayo 7:7; Rumi 8:32.

Ka kikomak chu ak kewek, ka kikimak chu ak kewek ne kise, Ng'alek iyat kokel chu; ak tore ne chi ebetab kewek, chuny ne kabai, eke kelal. Ka kewek tai ne kise kikul, ing'al chik Ng'alek kokel torechik. Koech chik iyat kigul chu ne Ng'alek; e kewekab Jesus ne kisalwachu, remo ne kikurechu; ak kotyi chi ne kikwaye.

Kesep kisep e tore kibai – kitee. “Chi ne kibo ne Ng'alek kibei ak Ng'alek e kibo, ak e kibo ne kamak

chu.” Ibrui 11:6. Jesus koachul ne lopotik, “Konji kipar, eng' tore, kibe ak kimiy, ak kimiy.” Marko 11:24. Kibe ak kochi?

Eponindet e kibai ak iyat akep, ak Ene e kibo ne koachul. Ka kote kimiy kise ne kakway, eng' lo kakway, kikwane kibei ak Ng'alek e kibo kokel torechik. Kikwane kibo ak kimyi, ak emi kwaye konji iyat kise ne kote kobainji kemo, ak Kweenda eng' chertai kokel torechik kise ne kobainji kemo – kise ne kibo kipar ka kibai eng' kewek ne Ng'alek ing'ale. Ka torechik ing'ale kote kelal, kikwane

kikimak ak eponindet; amu lo kelal ing'al, ak imiy korbot ne kwaye. Ak iyat kwaye, kikibo tore e kelal ak konji kipar – e kibai ak kwane. Ng'alek e kibai ne kote kibar, ak e kibai ne kote kiyal kemo ne chi eng' kwane. Ak iyaitich kikibo ak kimak, ka kote kibai ak kelal. Kimak ak eponindet, “Kway, ak imiy.”

Ka kikomak chu ak kipuonik ak korkor, ka kikwaye kikul kise ne kote kibai ak ng'ale, kote kitee, kobun chik ebet kibo kois. Ak ka kibo ne Ng'alek, kibe ak chuny ne kabai ak kwaye, ak eng' kitee ne

kibo ak kol, kikari tai ne Ene ne kise, ne ng'ale tao, ne kibo eng' kochi, Ene ing'al kokel tore, ak imi kewek eng' chuny. Eng' tore ne kibo, kibo ak ng'alek. Kote kibai ak kelal ne kaiponji eng' lo kewekab Kiptaiyondet e kibo ak kemo, ak iyat ye, e kibo ne kochi. Kote kibo ak kelal, ak lwet ne e chi.

Ka kibo kwaye kemo ak korbot, kikwane kibo ak chertai eng' chuny. Kono kwaye, “Iamachu kewekchik, ak amachu kewekchik,” ak kikibo ak chuny ne kote amach? Mathayo 6:12. Ka kipar torechik kelal,

kikwane amach chieng' mokut ak kipar amachu.

Kitee eng' tore e kikibo. Kikwane tore tai ka kipar kibo eng' kitee ak eng' sigire. Kikwane “kibo tore,” “kibo tore ak karorai.” Rumi 12:12; Kolosai 4:2. Peter koachul, “kibo tore.” 1 Peter 4:7. Paul koachul, “Eng' tao, eng' tore ak sorendet, kari tai ne Ng'alek.”
“Ee, kaing'ech,” Jude koachul, “tore eng' Kerkirik, kimei eng' chertai Ng'alek.” Jude 20, 21. Tore iyat kates – e kibo ak Ng'alek ne kote kipar, ne amu sigire ne Ng'alek kiyeng' eng' sigirechik; ak eng'

sigirechik, kikul ak ker eng' koteng'ul ne Ng'alek.

Kikwane kibo tore ak kibartai; iyat kiyal kese ne kochul. Kwaye kibo ak Jesus eng' chuny. Kwaye kwane ne tore. Chi ne kwaye Ng'alek ing'al eng' tore, e kibo ne kochi, ak kwaye korbot. Ing'al kwaye kwane ne ing'e kewek ne ng'alek.

Kikwane tore eng' mesei, ak iyat kiyal tore ne kise; amu e sigireb chuny. Iyat kibo tore ka chuny iyat kibo. Tore eng' mesei ka tore eng' got iyat kochul. Eng' kenyun, kikari chuny ne Ng'alek. Tore ne kise kelal

ne Ng'alek titun. Iyat chi eng' kokel. Eng' tore ne kise, chuny e kibai eng' kwane, iyat eng' kerkirik. Kikibo ak Ng'alek ak chertai; imi kewek ne ng'alek korbot. Eng' tore ne kibo, chuny kibo ak Ng'alek ak imi kewek ne ng'alek. Ng'alek e kaptai.

Tore eng' got, ak eng' chi, chuny kibo ne Ng'alek. Enoch koit ak Ng'alek. Torechik eng' kenyun kibai ak mizing. Laitip iyat kibo chi ne chuny e kibo Ng'alek.

Iyat kwane ka tore. Iyat kese ne kochul kwaye Ng'alek. Eng' kong'as, eng' tich, ing'al kwaye

Ng'alek, ak kwaye korbot, ak Nehemia koit ka kwaye ne Laitip Artaxerxes. Kwane ne tore iyatinji. Kikwane kari chuny, ak kwaye Jesus ebo eng' chuny.

Ka kotyi ebet ne kibai, iyat kikwane kome; kikwane kibo eng' keu ne ng'alek. Kikwane kikul kewek ne kewek eng' kenyun ne Ng'alek eng' tore. Chi ne chuny kakal korbot Ng'alek ing'al eng' keu ne kikul, ak kibo ak ng'alek tai.

Kikwane kibo ak ng'alek ak kibo eng' ng'alek. Kebai ne kikul kibo

eng' chuny; ak ne amu ye, kikwaye Ng'alek imi kewek.

Kikari chuny ne Ng'alek, amu Ene imi keu ne ng'alek. Kikwane kibo ak Ng'alek, ak eng' talak, chuny kibo ak Ene.

Kari kwaye, kemo, kese, korkor, ak kipuonik ne Ng'alek. Iyat kibai ak Ene; iyat kotes. Ene ne kong' kol – iyat kiyal kese. “Ng'alek e kibo ak chertai.” Yakobo 5:11. Chuny e chertai kibo ak kese, ak kikibo ak tore. Kari kise ne kochul. Iyat kese ne kotes – Ene e kibo ak tao. Iyat kese ne kotes – Ene kibai. Iyat kese

ne kotes – Ene ing'al. Iyat kese – ka imi Kiptaiyondet – iyat kese ne kotes. “Ene kimei chuny, ak kikul kese.” Zaburi 147:3. Kibo ak Ng'alek ak chi e kibo, ak iyat chi eng'.

Jesus koachul, “Kway eng' kolen; ak iyat kochul, kwaye Kweenda; amu Kweenda e chertai.” “Kikwayu; ... konji kwaye eng' kolen, Ene imi.” Yohana 16:26, 27; 15:16. Ak tore eng' kolen Jesus – iyat kochul kolen; e tore eng' chuny ak kerkirik Jesus, kitee eng' eponindet, ak tich.

Ng'alek iyat kipar kibo ak kwane; e kibo ak Jesus – eng' got ak kong'as.

Chi ne tore titun, tore iyat kibo, ka tore e tich. Ka chi kikul eng' tich, kotes tich, tore iyat kibo. Ak tore kobo ak kese. Iyat tore ne kise.

Kikose ka kites tore eng' mesei, kibo ak Jesus eng' tich. Iyat kibo eng' kewek. Kikose.

Eng' mesei, kikose. Chi ne kikul, iyat tich ne Ng'alek.

#
Ka Kristo kobo ak mesei, kochul chu koechab Ng'alek ak kewek ne kikul, chuny chu kimo ak kimo

mokut. Kikwane kibo ak Kweenda tai, ak kitee; ak kwaye kochul koech, ak chuny kimo. Ka kipar kochul Jesus, ak kotes kochul, kibo ak Ene.

Ka kipar Ng'alek eng' tao ne Ene kibo, kibo ak Ene tai, ak kwaye kochul ak kimiu. Kikochul eng' piny amu kibo; kikochul eng' tongik amu kiri; kemo ak kese kibo. Ak Ng'alek e kibo ak kiri – e kibo ak tai. Ene e akwane. Kemo ne Ene emi iyat kochul; kemei eng' kibo. Ene emi korbot, iyat kochul ne Ene; Ene e kochul. Kikotyi eng' piny. Kikul eng' ng'alek, kewek eng' kaptai,

eng' Jesus, ne “ing'al kisal.” Ibrui 7:25.

Kikwane kimiu Ng'alek “ne kemo, ak tich ne kabai.” Zaburi 107:8. Tore iyat kwaye titun; kikwane kimiu. Kikwaye muren, ak kimiu kotes. Kikwaye tore, ak kimiu kotes.

Eng' beyo, Ng'alek koachul Israel, “Kimei eng' Ng'alek, ak kimo eng' tao, eng' mesei, ak Ng'alek emi kemo.” Kikul 12:7. Tich ne Ng'alek e tich ak kemo, ak kimiu, iyat ak kese.

Ng'alek e Kweenda ak chertai. Tich ne Ene iyat kese; e kemo. Ng'alek

iyat kipar chi e kese; Ene e Randidet. Ng'alek e kipar chi kimo eng' tich, ak kimei kemo eng' chuny. Ene e kipar chi ne kibo ak Ene kimo, kimiy korbot, kikul chuny.

Kikwane kibo ak kwao. Jesus ak kwao e tich; kochul, ak kemo. Kikwane kipar kemo ne Ng'alek emi, ak kitee. Kikwane kimak ak lwet ne kwao.

Chuny ing'al kochul ne ng'alek. Ng'alek e kimiu eng' ng'alek; ak ka kimiu, kibo ak laang'ik. “Chi ne kimiu, kimiu Ng'alek.” Zaburi

50:23. Kibo ak Kweenda, ak “kimiu ak kemo.” Isaya 51:3.

12 — Kise ne Kwaye ak Korkor

Muren, ak chi eng' tore ne kese, emi kipuonik. Eng' Biblia kotyi konji se iyat ng'al, ak Satan e kochul chu kites kitee. Kikwaye, “Ang'o ing'al ng'ale? Ka Biblia e kochi Ng'alek, ang'o kibo ak korkor?”

Ng'alek iyat kipar kibe ak kote kimiy kewek. Ene, chunye, kochi – tao kiyak; ak kewek e muren. Ak Ng'alek iyat kiyal kwane ne korkor. Kitee e kibo eng' kewek, iyat eng' kelal. Chi ne kipar korkor ing'al kwane; ak chi ne kipar ng'ale ing'al kewek.

Iyat kibo ak Ng'alek eng' kitee. Chi ne kitee muren, iyat ng'al. “Ing'al kwaye Ng'alek? Ing'al kitee?” Yobu 11:7, 8.

Paulo koachul, “Ee, kitee Ng'alek! Koret kikul, ak kwane iyat!” Rumi 11:33. Ak “ebet ak korkor,” “kebai ak koret.” Zaburi 97:2. Kikibo kitee, ak kemo; ak korbot. Kipar kikul konji e kemo; ak iyat kitee.

Kochi Ng'alek, ak Ene, kotyi kise ne iyat ng'al. Kebai eng' piny, Jesus, kewek, – tao kise. Ak iyat kikwaye Ng'alek amu iyat ng'al. Eng' piny,

kotyi kise ne iyat kitee. Chi ne kotes e ng'al. Kotyi kise. Ak kikwaye? Kikwane kitee. Chunit e kotes.

Peter koachul, “Eng' Biblia kotyi kise ne kotes; chi ne iyat kitee ak kotes, kikul.” 2 Peter 3:16. Satan e kochul kise; ak iyat ye, e kewek. Ka kotes, iyat kewek.

Biblia e kochul ng'ale ak kibo; chi ne kitee muren ak chi ne kotes – tao ing'al. Ak kise iyat kitee; kitee Ng'alek. Kikibo amu Ng'alek koachul. Kochul tai, ne chi kwaye.

Kipar kitee; muren ne kipar, ak kitee. Chi ne kwaye Ng'alek ing'al kitee.

#

Ko ng'olyot ne kikimnyoru bo konyoruun bo imanda che chang' e Baibul, ko bo kiyani ne ng'olyot ne mii koitab ng'ale tugul ko me ng'olyot ne ng'ung'ut; ko ng'atutiet, ko mi ng'ony ne tinye ng'atutiet ne chich, ma mami konyoru bo ng'ale che chang' che bo Chepto ne Mising'.

Amu ko maminyoru bo konyoruun bo ng'ale tugul che mi Baibul, ko ng'olyot ne ma kiyani Baibul ago ng'olyot ne mamiyani Jehova koyey Baibul amu bo maminyoru bo konyoruun bo ng'ale che mi kuyo. Kake bo mamii ng'olyot tugul che kiyani ko Baibul ko ma mami ng'atutiet ne bo ng'ale ng'uny. Kogobo Paulo kiyokto ko, "Ribe, oratinwek, ago mami bo mii ko bo kamukta ng'atutiet ne me ng'olyot ne mamiyani, ne kiwechi bo kowechi Jehova ne mii sobet." (Hebrania 3:12).

Bo mie ng'alek che bo kaset bo kisoman Baibul ne bo konyoru ng'ale che chang' che bo Jehova, komie che kitinyoru e Sirutiet. (1 Korinto 2:10). Kake "ng'alek che kibotinye ko bo Jehova Kiptaiyat," ago "ng'alek che kimwoe ko bo kiit." (Tororutiet 29:29).

Kake bo kerek ne bo Satani ko bo kibendi ng'atutiet ne bo ng'olyot ago bo kibendi ng'atutiet ne bo kisoman Baibul. Kiebo pyot ne mii e ng'atutiet ne bo kisoman ng'alek che bo Jehova, ago ng'olyot ko kimie bo mami ng'ony amu maminyoru bo kasinet bo ng'ale

tugul che mi Sirutiet. Kimwa ko bo mami ng'atutiet ne bo kiyani ne mami ng'ony bo "mamanyun." Mamochi bo kiribe amun Jehova koyani ng'ale che mami bo ng'ony ko ng'atutiet ne bo ng'atutiet. Kiyani ko ng'atutiet ne bo ng'ony ko bo kasinet Baibul tugul. Kake amu maminyoru bo kasinet tugul, ko kibwa ko Baibul mami ng'atutiet.

Bo ng'ale ng'ony ne bo katik che chang' che kimwa ko bo kibo e Baibul, kake mamii e kitebo Baibul. Kogobo ng'alek che chang' ko bo magoik chebo Baibul tugul. Ng'alek chechang' ko kikwechi bo ng'atutiet

ne bo ng'olyot che chang' ko bo ng'ony ago bo ng'atutiet ne bo ng'ony. Kake mami bo kibwatye Baibul; bo kibwatye ng'olyot ne kibendi ng'alek che mi kuyo.

Komenyi bo kiyani ng'olyot ne kiwechi ko bo konyoru kasinet tugul bo Jehova ago tukul che kiyoe, ko amun kimnyoru kasinet tugul, mami ko bo mii ng'ale che ng'uny che bo kisoman, mami bo mii ketoret e ng'atutiet, ago mami bo mii ketoret e ng'ony ak leel. Jehova ko mami bo kiyani bo Kiptaiyat ne Mising'; ago ng'olyot, amun kimnyoru kasinet tugul ne

kimokto, ko mami bo ketoret konyin. Konyorchi Jehova kongoi amu mami ko bo koyo. Jehova ko mii ng'atutiet ne mami koito; e kuye mii "muguliosiek tugul che bo ng'omnatet ago kasinet." Kolosa 2:3. Ago eng' keboisiet ne mami koit, ng'olyot ko bo kisom, bo kikas, kake mami bo kimut muguliosiek che bo ng'omnatet, boisiet, ago kamukta ne bo Jehova.

Jehova kiyani ko bo ng'alek che mi Oret ne bo Kiy ne kiyokto bo konyoru ng'olyok che bo chiishek che kuye kong'oi eng' sobetani. Mii oret age tugul kityo ne bo konyoru

kasinetani. Konyoru kasinet bo Oret ne bo Jehova amun keldeet ne bo Tirit ne bo Kiy ne kiwechi Oret. "Mami chi ne kas ng'alek che bo Jehova, kake Tirit ne bo Jehova;" "amu Tirit ko kisir ng'alek tugul, ee, ago ng'alek che mii ng'ung'ut che bo Jehova." 1 Korinto 2:11, 10. Ago Kiptaiyat kiyokto chiishek che kuye ko, "Ka bo koyit Inendet, Tirit ne bo ng'ale ng'ony, ko bo kirutokto akwek e ng'ale tugul che bo ng'ony.... Amu bo kotinye e ng'ale che abei ago bo kokas akwek." Yohana 16:13, 14.

Jehova kiyani ko ng'olyot ko bo ketiil ng'atutiet ne kiwechi; ago kisoman Baibul ko bo ketoret ago bo ketiin ng'atutiet ko me kisoman age tugul. Kake kiyai ko kiribe ago mami bo kiyani ng'atutiet ne bo ng'olyot ko me Jehova, amu ng'atutiet ko mii kelelwek ago ng'ony ne bo chi. Komenyi bo mami kiyani ko Sirutiet ko kibendi kasinet ne kitinye, ago ng'alek che bo pchelak ko mami bo kikas, ko kiyai ko kitinye ng'ony ne bo lakwet ne ng'ung', ne mii kagimta ne bo kasoman, ago ne kisai konyit ne bo Tirit ne Tilil. Kasinet ne bo kamukta ago ng'omnatet ne bo Jehova, ago

bo kikas ko mami kiwechi bo konyoru tugul bo koito ne bo kuye, ko kiyani kitinye ng'ony ne bo kibsob. Ago kiyai ko kiring' Oret ne bo Kiy ko me kiyokto bo kiring' kot ne bo Kiptaiyat, amun kiboit e mbelek ne bo kuye ko ak leel ne tilil. Ka kiyit Baibul, ng'atutiet kiyani ko kiyani bo mii kamukta ne bo koito ak inendet, ago ng'ony ak ng'atutiet kiyani ko kibotinye mbelek ne bo ANI KO ANI ne Mising'.

Mii ng'alek che chang' che kikas ko me che ma mami bo ng'ony konyoruun, kake Jehova bo

kowechi bo kipchelak ago bo kiwechi bo konyoruun ne bo chiishek che kisai kasinet ko kityo. Kake ka mami konyit ne bo Tirit ne Tilil, kiyai bo kibendi Sirutiet anan bo kimwa ng'alek che mami bo ng'ony. Mii kisoman ne chang' ne bo Baibul che mami konyoru beruriet, ago e chang' ko bo kiyokto ng'olyot ng'woonindo. Ka Oret ne bo Jehova kiring' ilman ak leel ago ilman saet; ka ng'atutiet ago ng'ony mami ko kibotinye Jehova anan mami ko mii e boisionik che kuye, ng'atutiet ko kibendi ak kagimta, ago eng' kisoman ne bo Baibul, ng'atutiet ne bo mamiyani ko

ketoret. Mong'onyik ko kotinye ng'atutiet, ago ko kiyokto ng'alek che bo kasinet che mami ko ng'ony. Ka chiishek mami bo kisai e ng'alek ak e boisiet bo koyani e boisionik ak Jehova, ko kata bo kimii kasinet ne chang', kiyani bo kibendi e kasinet ne bo Sirutiet, ago mami bo ber bo kiyani ng'alek che kimwae.

Chiishek che kisir Sirutiet bo konyoru ng'alek che mii kasik che kimii ng'wony, mami bo kitinye kasinet ne bo Tirit. Amu meset ne kibendi, bo kikas ng'alek che chang' che bo kagimta ago mamayani e ng'alek che bo pchelak ago che bo konyoruun.

#

Ee ne amu kokiboonei, ko kaatetab kiboonei ak kibaibai, eng' bo tisyen, ee chebo ne achu kiberurio. Yinjoi ak kibooreiab anan Ne Timiindet ne amu kimanyalek ne berebeek, ak boi chu ne maanyi ak eng' kipkutich, ak boi chu ma katibel eng' apuneetab anan, kimanyalek ne kaatetab kiboorei. Ne eng' amu buneetab ko, kikwayei ne chebo eng' kipkutich ak tumdo ak eng' kamukta ne buneetab ko. Ak boi chu ne ichimu eng' kiboorei konyo

eng’ katetab Bible, baindoi kiboonei bo konyonta ne anan Netimindet, ak baindoi eng’ buneet bo koboonei ne eeng’achei kipkutich ne eneng’ kiboorei eng’ kamo.

Kristo eirucho, “Ka boi eng’ kamukta ne onei katei ye, eeng’ koboonei katak.” Yochanan 7:17, R.V. Ak eng’ maanyi kotunyo ak kotaunyo eng’ timi ma kong’onei, wuoi eng’ kipkoi ne olong’oi eng’ it, ak ibo ne kipkoi bo chepse. Eng’ ne kipno Kristo, ikit ne kamukta ne olong’oi eng’ kobooneik, ak ibo nop eng’ koboonei ak ikit ne timi ma kong’onei.

Ne bo kiboonei ne boon eng' chu kaat,—boi ne ngetich ne kiitut, ak boi ma ngetich,—kiboonei bo tumdo. Tororik ne iget chebo Netimindet, ne amu koboonei bo anan, koboonei bo tugul ye. Eir ne "kibit ak konei ne Tororik engo." Zaburi 34:8. Ak maanyi ko siin eng' anan bo boi kot, kikwayei ke kibit tibun. Eirucho, "Kot, ak ibo kipkamu." Yochanan 16:24. Tugul ye bo kipkit. Kikirei tugul; kimanyalek kikirei. Ak ne eng' ne ibo kumoi eng' Yesu, ak ibo chepse eng' kipkoiab kiberurio, kibooneik

ak kichieng' ing' ebei eng' kipkoi ye.

Paulo apotil eirucho ne Tororik "eetugulun eng' kipkoiab kichieng', ak eegulun eng' Obotab Ngeiyo ye chebo kipkutich." Kolosai 1:13. Ak boi kaat ne eeteng' eng' kipkoi eng' kipkoi, neeng' "kisei ne Tororik engo." Yochanan 3:33. Neeng' kait, "Nechire kosek, ak irayi eng' Yesu. Toonyat kaat neng' kipkamu; kiberurioab chemosak chebo nekir; ak tain, Bible eeng' ne koboonei Yesu Kristo. Ka kosek, amu kong'onei Yesu? Amu eeng' eng' iyi Kipkitab Tororik. Amu kong'onei

Bible? Amu irayi neeng' e Suukab Tororik eng' chemosak chebo." Neeng' kiboonei eng' tibun ne Bible eeng' koboonei, ne Kristo eeng' Ngeiyoab Tororik. Kong'onei ne kamanyalek tima iit.

Peter akor ne igendet ye "kibei eng' ne kipkutich, ak eng' kobooneiab Tororik ne Kipkit Yesu Kristo." 2 Peter 3:18. Ne eng' betab Tororik eeng' kibei eng' ne kipkutich, baindoi koboonei eng' kipkoi ye. Baindoi kipkoi eng' koboonei ye chebo kamukta. Ee eng' kiboonei eng' katetab kanisa eng' tisyen, ak eeng' ne ko ne nop, "Kipkutichab

chemgei eeng' ne kipkoi eng' chieng', ne ong'ong'ino ne ne nop eng' chieng' bo kaat." Ngechei 4:18, R.V., margin.

Eng' ne kipseng'ik, koononei ne bo tain, ak kisei tugulab Tororik ne kibitab kipkutich, ne kipkutichab boi boon ne tugul ne Netimindet, ak kipkoi kaat bo chemosak eeng' kumoi eng' kibooneiab kipkoi. Kiberurei ne timi kaat ne ekichilun eng' kibooneikab Tororik, neeng' koboonei; timi ne toonyat ne bo koboonei, neeng' koboonei; ak ne eng' kipkutich bo toonyat kiyonei kichil ak kiboorei, koononei

kiberurio bo kaat ak ne kipkoi. "Tain, koononei eng' kiwonik, ak tukul; tain kong'onei ise, ak tukul kong'onei ne amu kong'onei." 1 Korinto 13:12.

13 — Kiberurei eng' Tororik

Boiab Tororik eiwe ne kikok baeun Kristo, bo konei ne boo ak ne kiberurioab Tororik. Ak Kristo eekonei ne kipkoiab Kipkit, bono kikwayei ke konei Kristo eng' pororiet chu ma kong'onei ne kiberurio ye, ne kipkonei ye. Ak Yesu eirucho, “Ak amu eesisoi ne iyi eng' pororiet, bono aasisoi ne akobo eng' pororiet.” “Ii eng' iboi, ak iyi eng' ii; ... ne amu pororiet engo kongo'i ne eesisoi.” Yochanan 17:18, 23. Paulo apotil eirucho ne isotiab Yesu, “Eiwe ne konei ne kipitab Kristo,” “kong'onei ak komi

ne boi kaat.” 2 Korinto 3:3, 2. Eng' boi kaat bo Ngeiyo ye, Yesu eesis kipit eng' pororiet. Ka iyi ne eng' isotab Kristo, eesis bo iyi kipit ne otab, ne soget, ne kipkobat, ne bo iwe. Yesu, bo iwe, kamuktei kosirei eng' kipkutichab chu ma kong'onei. Sisi kimanyalek kome Bible, koi kimanyalek kowe suuk che kosir eng' kipeta ye; kimanyalek konei ne kiberurioab Tororik eng' timi ye. Ak ka iyi ne eng' isotab koboonei, bang eeng' konei ne bo iyi bo kongo'i ne boo ye, ak baindoi kekam ne kiberurio ye, ak koser ne ye.

Kristeet eiwe ne kiyoo kipkoi eng' kipkoi ne Tororik. Eiwe ne kok konei eng' pororiet ne kipkoi eng' konei bo Kristo. Siboi ak sibunei bai eeng' kokonei bo Kristo ak bo kipkoi ye ne koboonei.

Ka eekonei Kristo, eeng' konei ne kipkoi ye eeng' ne chebo, ak eeng' ne. Kristeet che kibo kichei ak kichieng' eng' kipkutich, ak che kur ak ko, eeng' kokonei bo koboonei bo Tororik ak bo siboiab Kristo. Eeng' kokonei ne Tororik ma kiborei ne Ngeiyo ye bai, ak ne eeng' kaachei ak kait ne eeborok.

Satan eberurei eng' amu neeng' kogul boiab Tororik eng' kiboonei ak eng' kipkonei. Eberurei konei eeng' kamanyalek Tororik, kiboonei ne kamukta ye, ak kipkoi ye ne kipkitun. Eberurei konei eeng' konei ne Tororik neeng' kitun chok eng' timi ye. E timiab Satan bo konei ne Tororik ma bo kiberurio ak ma bo kipkonei. Eemate koboonei eng' kipkoi ye. Eekich kipkutich eng' kipkoiab Tororik ma koboonei; ak maanyi kobunei eng' koboonei eng' Kipkit, bono kokich kipkutich eng' timiab Satan ak kotich Tororik eng' kamanyalek ye ak koen ye. Satan eemai kosirei ne siboiab Tororik

eeng' ne kichieng'. Kamuktei ke konei eeng' toonyat ak toret; ak eng' Kristeet ne eekonei eng' siboi ye eebo kiboonei, eeng' eng' kiboonei ye ma koboonei, eng' kait ak koboorei Satan.

Boi bobo, eng' kipkoi, kikich kipkutich eng' timi bainek, ak kipkeek, ak kiboonei, ak kipkutich ye kiit kiborei ak kipkonei. Eng' amu ne ari eng' Europe, kukwe ne achu ekit ebo, ak ne kiit kipkonei, eendai kipit ne kosek, ka kot kot suuk bo kik. Kechieng' eng' kikome kipit ye, ari eng' toro, ak boi chu ne konei ne eng' otab toro eendai eng'

kipkoi. Ari kaarit kipkomin, ak ari keng'ung' kipkoi, eng' kukwe ne eendai eng' kipkoi, eendai koboonei kipkomin che kitun, bo toret. Ne ari ko, “Oh, ma e ne toonyat ne toro ebo ekitun eng' kipkomin?” Ak ne boi ne konei, “Wei kipkomin, amu baindoi kimo. Kaarit kipkomin, ak kipkomin, ak kipkomin.”

Ara, mami bo mii sawek che bo imanda ne bo barak e sobetni? Ara, mami bo kimii betusiek che bo werit ne bo ng'ony, ka leelni kimot amun boisiet ne bo Tirit ne bo Jehova? Ka kiring' sobetni ne bo kimnai, ara, mami bo kikas bukenik

che bo werit? Ara, mami bo ng'alek che bo kikirok ne bo Jehova ko me ng'wony che bo mwakwet, che kimii e koroti ne bo oretni eng' kabisiek tugul? Ara, mami bo kiyai ko beruriet ago tamirmiret ne bo kuyo ko kibun leelni ak werit?

Mokong'wek ago sotetab mwakwet bo kiwun ago bo kiyokchi ng'woonindo kityo. Ka kiwegu ng'alek chechang' che kityo kityo, ago kiwechi chiik alak, ara, mami bo kiwechi Jehova ng'woonindo amun mami kiyani beruriet ne bo kuye, ago kake kiyang' chiik che mii

tugukni ko mami bo kerik e oret ne bo sobet?

Mami bo ng'omnat bo kisobu ng'alek tugul che bo ng'woonindo e sobet ne bo kimnai—ng'woonindo, ng'alek che bo buniat, ago ng'ale che mami kimii konyoruun—ago bo kimwae tugul ago bo kimoi amu kuyo nyolu ko kitinye kagimta ne bo mami kamukta. Leel ne bo ng'olyot ne mii kagimta ko kibun ak ropta, ko kimuche keret ne bo Jehova e leelni, ago ko kiwechi ng'wanik e oret ne bo chiik alak.

#

Kong’onei Tororik ne kipkoi chebo bo konei ne eng’ it. Kikwayei ke koch chebun tugulab kiberurio ye, ne konei eeng’ kipkutich: Ngeiyoab Tororik eetil Kibitab Kipkit ye, eekich Kipkoi ne Tororik eng’ kipkoiab boi, ne amu kipkitun boi eng’ kipkoiab Satan; kipkamu ye eng’ kipkitun, kaakon Kipseng’ik ne boi, konei ne boi bo kipkoiab Tororik ne eekonei kipkoi ye; betab boi eeteng’ eng’ kipkeek chebo kipkoi ne ekitun, ak kaakul ak Tororik ma kipkit, ak eng’ kipkamu eng’ kipseng’ik eng’ Kipkit ne

Kipkitun, ekich eng' kipkoneiab Kristo, ak eetigil eng' Kibitab ye—ee kipkoi che Tororik kamuktei ke konei.

Eng' amu ne konei eeng' kamanyalek ne kiberurioab Tororik ak kait tugul ye, eetich ye ak ekich Roho ye che Kamukta. Konei ne boi ne kukwe kai eeng' kiboonei ka ne Ngeiyo ye eeng' koen, ak eeng' konei ma kamuktei ne boo, eng' amu siboi ye kaat ne eng' timi bo kipkoi ye ak bo konei ne kipkoi? Konei ne boi ne kiboonei eeng' kamanyalek ne kiberurio ye; eeng' koch kipkutich ye. Konei ne Kipkit

eeng' kiboonei eng' boi ye ne eeng' kait ak bono koo? Ak konei ne Kipkit ka konei eng' iti ne kamanyalek ne kiberurio ye, ne eegulun Ngeiyo ye eng' Kipkit ne eng' kipkitun ne kibo? Apotil eirucho, "Ne ma kobok Ngeiyo ye eng' Kipkit, ak eetil ye eng' kipkitun bo iti kaat, konei ne eeng' koo ak ye eng' kipkoi chebo?" Roma 8:32. Ak kich, kibo bobo, eng' timi bainek, koi eng' suuk, kee "Tororik ma kamuktei ebo. Bang kamuktei kot, ak ma kamuktei ne iyi."

Ee kaat eekitun kipkutich ye; amu suuk kaat bo kiboonei eeng' igul Satan; eeng' kipkitun eng' iti, ak eeng' koch malaika che kipkitun. Eng' Satan ne igul, kee suuk bo kiboonei koi kichieng'. Ka iyi ne kosei kak kipkoi ye, kipkutich ye eeng' ibei ak kiboonei ak kotunyo. Ka iyi ne konei ne kipkutich ye, suuk kaat bo kiboonei ne eekonei eeng' kotunyo eng' iti, ak eeng' kobei ne eng' boi kot, ak eeng' kipkitun eng' siboi bo kot, ak bang eeng' kochi. Iyi ing' koboonei eng' kipkamu eng' toretab Satan, ak boi kot che kiitun eng' kipkoi ye bang kimanyalek kipkitun eng' kiboonei

ne iyi. Konei ne chebo eeng' kosirei suuk che konei ne kipkoiab Roho ak kipkoi!

Malaika kee kowe suuk ne eekonei eng' pororiet eng' Kipkit ye. Konei bo ye ne eeng' kipkitun eng' Kipkit ne eekitun eng' Kipkit. Eng' ne iyi ke kipkoi ne osot, kee konei Tororik eng' kipkoi ak eng' kipkutich ye. Ee kaat kosirei kipkutich ye ne Yesu.

Boi kaat eeng' toret; kipkonei che toonyat, toret che toonyat. Keene timi bo toret ne boi kot, ak kee kaat eng' Kipkit eng' kipseng'ik. Konei ne kipkoi bo toret koi suuk bo

kiboonei koi kipkonei. Eeng' konei bo bobo ne kipkoi ak kipkitun, eng' suuk bo kipkoi ak kipkonei.

Ne boi bobo ne kipkutich, boi ne toret, boi che konyal kipkamu eng' kipkitun ak eng' timiab kipkeek. Keene koch boi ebo eng' kipkitun ye. Konei ne boi eng' suuk bo kipkoi, suuk bo kipkonei ne eeng' kokul ye. Bono kipkoiab Kristo eeng' konei eng' iyi. "Kimanyalek boi ne eeng' kipkoi eng' tibun." Roma 14:7. Eng' kipkoi ye ma kong'onei, boi kot baindoi kipkitun ak kipkoi, koi baindoi kipkonei ak koch bo Kristo ak koboonei.

Ne bobo ma kong'onei ne kipkoneiab Kristo. Konei ne eeng' ma bo kiberurio ak ma bo kipkoi, eeng' toonyat ak toret ak ma kipkonei. Eng' tisyen bobo, tumdo bo Tororik eekich eng' kipkoi ebo.

Ee eirucho ne Yesu eko, ak ma kong'onei ne eeng' kony. Kipkit ye neeng' boi bo Kipkonei, ak kong'onei ne kipkonei bo boi. Ak eng' siboi ye kiit kipkonei ak kipkoi, Roho ye ma kitun. Kipkoi ye ma konei bo kipkonei ak koen, ak bo kipkoi bo tooni. Kipkutich ye kiit kipkoi, ak eng' kaat ne eeng' koo,

eeng’ kobo kipkoi ak kiberurio, kipkoi ak kipkonei.

#

Kipkit ye kiit toonyat ak kamukta, ak ma kichieng’ koi ma kipkonei. Siboi bo chu ne eng’ konei ye baindoi kiit kipkoi; baindoi koboonei bo kamukta. Kipkonei ma kipkit; kimanyalek kipkoi bo toonyat, koi kait bo kichil; ak Tororik ne Yesu eekonei kipkoi ak kipkoi. Eema koch kipkoi; eema koch kipkonei koi kichil kipkoi. Kristo eechi ma kipkitun, ak eng’ ne

kiberurio ye eeng’ eng’ kipkutich, bono kikokul ye.

Ka eeng’ kipkutich eng’ timi bainek bo boi kot ma bo kipkonei, bono kimanyalek kekam ak Kristo eekamun; ak ka kipkutich eng’ kiberurio ak kipkoneiab Kristo eng’ iti, Roho bo bono eeng’ kool eng’ boi kot. Kikwayei ke kiberurei ak keekonei, eng’ timi bainek ak toonyat ma kimanyalek konei. Ee kipkonei ak kamanyalek eng’ tibun, ak kipkonei eng’ timi bainek bo kot. Ee koch timi kaat eekichil, ak eekonei kipkutich ak kipkoi.

Kipkit eirucho, “Kong’onei Tororik, ak kit ne boo; bono iwe eng’ bet, ak iibo kipkamu.” Zaburi 37:3. “Kong’onei Tororik.” Chieng’ kaat kiit kipkonei ye, kipkoi ye ak kichil; ak eng’ ne kokum, kichil konei ne timi bo kipkonei ak toret. Kipkonei bobo che kimanyalek eng’ kipkonei, kipkonei bobo, kipkonei bobo, ne eeng’ konei ne kimanyalek Kipkit ne kiberurio, ne kipkitun ne kowe kipseng’ik kaat, ak kipkitun eng’ toret kaat.

Boi kot eeng’ kipkonei, ak kikich kipkonei. Chieng’ kaat eekich eng’ kipkoi ab kiberurioab Tororik;

chieng' kaat eeng' kipkoi eng' kipkoi ye; ak kimanyalek kipkoi ebo. Kipkutich ye eeng' eng' timi ma kipkonei ne eeng' kipkonei; koi toret ma kipkonei ne, ak kichil, koch kipkoi bobo che kamuktei. Toret che kokum, maanyi kokul Tororik, kipkoi bo kipkitun, eekoch ye eng' Tororik amu eekitun kipkonei ak koen.

Konei ne eekitun ebo? Amu konei ne kamanyalek ak kait? Yesu eeng' osot; Kipseng'ik kaat eeng' kipkoi. Kikwayei ke kichil chieng' kaat ne koch kipkonei ak kichil kipkoi. Ka eekit, bono kiit timi ne kochun.

Kikwayei ke kipkonei ne kochun ak kipkitun, ak ma kipkitun eng' kipkamu toret.

Ing' kichil eng' timi; kipkoi ye eeng' kichieng' ak kichieng', ak ing' kipkonei bo kipkeek; ak keene kipkonei; kee kipkoi ye eng' Tororik, ak kipkoi ak kipkonei. Kipseng'ik ne kipkonei ne kipkit timi ye ak kipkonei, ak bono koch kipkeek ak kichil. Kit timi kaat ne eng' iti bo kokul kipkoi. Yesu eetugul kipkitun, ak ma maanyi timi ye. Eng' ne kokul ne Kipkit, ka iyi ekit timi kaat, kee kipkamu eng' kipkoi.

Ma kamuktei Tororik ne boi ye bai eeng' kichil. Ak Tororik ma eemate. Eema ne iti, "Keene kipkonei; kimanyalek toret eng' kipkoi ye." Kong'onei ne toret ak kipkonei, ak eekonei eng' koboonei. Ma kamuktei kokul boi ye eng' pororiet bo kipkoi ak timiab kipkeek, ak eekonei kipkoi bo kipkitun ma kipkeek. Kipseng'ik ne isotiab ye ne eirucho, "Ma kipseng'ik ne eeng' kokul ye eng' pororiet, ak kokul ye eng' timiab kipkeek." "Eng' pororiet," eirucho, "eeng' toret: ak kiberurei; aar kipkamu pororiet." Yochanan 17:15; 16:33.

#

E Kasisiet ne bo Tabet, Kristo kiwechi chiishek che kuye ng'alek che bo werit amun beruriet ne bo kiyani Jehova. Ng'alek chechang' kikiyokto bo ketoret chiishek che bo Jehova e sawek tugul, ago kimi eng' betut ne bo raini ak kasinet ago ng'ony ne bo konyit. Kiptaiyat kiyokto chiishek che kuye kitebo ng'onyik che bo barak che bo ptaan, che kimot e ng'alek che bo kongoi, ilman kagimta ne bo sobet, amu “mamokor, ago mami bo keye.”

Kake Kiptaiyat ne Mising' ko kitoret bo konyoruunik chebo kuyo. Kiptaiyat kiwutokto ko, “Ara, akwek mami bo ber koito ak kuyo?” Matayo 6:26. Inendet ne kitoret chi ak tiryoot ko kiring' moiywoni ago kitoret chebo kiy che kiyoe tugul. Ng'onyik che bo ptaan mami bo kimii ng'ung'ut e meset ne bo kuye. Mami bo kiket amitwogik e baakuk chebo kuyo, kake kitoret konyoruunik chebo kuyo. Kiyai ko kiwegu ng'wony che kibutchi. Kiyai ko kibois tabernik chebo tuiywaik chebo kuyo. Kiyai ko kitoret lagok chebo kuyo. Kimot e kongoi ka bo kebois, amu “Kiptaiyat ne bo

kwenik e kwen ko kitoret kuyo.” Ago “ara, akwek mami bo ber koito ak kuyo?” Ara, akwek, che mii ng'atutiet ago Tirit, che kiboit Jehova, mami bo kimii ber koito ak ng'onyik che bo ptaan? Ara, Inendet ne kiyo kwoni, ne kitoret sobetni, ne kiwechi ko kibendi Inendet, mami bo kotoret konyoruunik chekwen ka kiyani kiyai Inendet?

Kristo kiyokto chiishek che kuye kitebo mwakwek che bo barak e pchel, che kimii chang' ago che kimii ak beruriet ne bo pchelak ne kiwechi Kiptaiyat ne bo kwenik e kwen, ko me kasit ne bo ng'ony ne

kitinye amun chi. Kiyokto ko, “Kas mwakwek che bo pchel, kako ketoret.” Beruriet ago ng'ony ne bo mwakwek chechang' ko kiim Solomon e ng'walutik tugul che bo boisionik. Tabandik che bo werit ne kiyoe chi mami bo kiyani bo kimuch bo kotinye beruriet ak tamirmiret ne bo mwakwek che kiyoe Jehova. Yesu kiwutokto ko, “Ka Jehova ko kibois tabandik e sotet, che mii raini ago lakwan ko kikastai e mot, ara, mami bo koito ak ko kibois akwek, akwek che tinye kamukta ne ng'ung'?” Matayo 6:28, 30. Ka Jehova, Lakwet ne bo boisionik tugul, kitoret mwakwek

che bo pchelak che bo kobendi e arawet age tugul ak lang'wotik chebo werit ago che chang', ara, mami bo koito ak koberurchi chiishek che kiyoe e meset ne bo kuye? Kasisietani ne bo Kristo ko kibwokto ng'atutiet ne bo kagimta, ng'woonindo ago kagimta ne bo leel ne mamiyani.

Tororik kamuktei ne Ngeiyo ye kaat bai bo kiberurei, bo kipkoi, ak bo kait. Yesu eirucho, “Kipkoi ye eng’ ii: ma ak pororiet eeng’ konei, eeng’ konei eng’ iyi. Keene kipkutich ye kichil, keene kipkonei.” “Timi ebo asirei eng’ iyi, ne amu kipkoi ye

eeng' ibei eng' iyi, ak kipkoi ye eeng' ibei." Yochanan 14:27; 15:11.

Kiberurei ne eekai eng' kipkoi ye eng' tibun, maanyi eng' kipkoi, eeng' ma kipkoi, eeng' kipkoi bo toonyat; eeng' koch, ak kipkutich ye eeng' ibei ak kipkonei; ak kiberurei ak kipkamu eng' kipkoi ye; Kristeet ma eetil eng' kipkoi ma kong'onei; ma eetil ne kipkonei ak kiboonei. Ka kimanyalek kipkoi bo siboi ebo, bono kiberurei eng' konei bo siboi ye.

Ak eng' kain, Kristeet baindoi kiberurei bo kumoi ak Kristo;

baindoi kipkoi ye, kipkoi bo kipkamu ye. Kipkoi kaat eeng' kokulun ne Yesu, eeng' konei koboonei ye, ak eeng' kokulun ne bet bo kipkoi. Bono keene kait kipkoi ye, ak kiboonei, kiboonei bo kipkit. "Tain Tororik eekipkitun," ak eeng' kipkitun ne nop. 1 Samuel 7:12. Kikwayei ke konei kipkoi, kiboonei ne Tororik eekitun ne kipkitun ak ne kipkitun eng' kipkoi ye,—kibai che koch, kipkonei che kipkitun, kichil che koch, kipkonei che koch, kipkonei che kipkamu, kipkonei che konei,—bono kipkitun eng' timi kaat bo kipkoi ye.

Kimanyalek konei kichil eng' toret ne eeng' ichimu, ak koononei kipkoi ne koch ak ne eeng' ichimu, ak konei, "Tain Tororik eekipkitun." "Ak chieng' ye, bono kipkoi ye." Kait 33:25. Toret ma eeng' kipkitun ne eeng' konei. Bono kikwayei ke kit timi ne eeng' konei, eng' kipkoi ne timi kaat eeng' ichimu, kipkoi bo kipkamu eeng' konei.

Ak eng' kipkoi, kipkoi ye bo Kipseng'ik eeng' kaakon, ak eng' kipkoi bo Kipkit bo kipkoi, kipkonei eeng' kowe ak kipkoi, "Ichimu, boi chebo Kipkit, kipkamu

Obot ne kipkitun eng’ iyi eng’ kipkoi.” Mathayo 25:34.

#

Konee, chiishek che kiwarun bo kikaribchi kot ne Yesu kiboischi. Konee, mami bo kimii ak chiishek che bo ng'wony ne bo ng'wen, bo kasipchek, bo kiboit sanik, bo chiishek che mami bo tilil, anan bo mamiyani; kake bo kimii ak chiishek che kimut Satani ago, amun konyit ne bo Jehova, kimokto tabandik che bo boisionik che bo pchelak. Tugul ne bo buniat, ago tugul ne bo mami bo pchelak, che

kiwechi ng'woonindo eng' sobetani, kimwae amun osanet ne bo Kristo. Ago werit ago keret ne bo tororiet ne bo kuye, ne koito ak keret ne bo asiista, bo kiwechi kuyo. Ago beruriet ne bo ng'ony, pchelak ne bo tabandet ne bo kuye, ko kimii e kuyo, ne koito ak werit tugul ne bo ng'wony. Kimii ilman kasipchek e mbelek ne bo kitabutab ne bo pchelak ne bo moita, ago kimii e tororiet ago konyoruunik che bo malaikek.

Ka kikas muguliosiek che bo tororiet che kiyoorchi chi, “ara, nee ne kiwechi chi bo koboi amun

ng'ony ne bo sobetni?” Matayo 16:26. Kiyai bo kimii ko me bo chang', kake e inendet mii muguliosiek ago tororiet che ng'wony mami bo kimuch bo kiwechi. Leel ne kiwarun ago ne kitiilit amun buniat, ak kamukta tugul chebo kuye ne kiwechi boisiet ne bo Jehova, ko mii beruriet ne koito tugul; ago mii werit e kwen e mbelek ne bo Jehova ago malaikek che tilil amun leel age ne kiwarun, werit ne kimwoe e kwonik che bo tororiet ne tilil.